Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 298 (15921) | 1981 оной декабриин 29, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ТҮГЭСХЭЭ!

КОМСОМОЛОЙ СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Эгсэ гурбан үдэрэй үнгэрхэдэ, түүхын үшөө нэгэ гайхамшагта хуудаһан ирагдажа, шэнэ, 1982 он мүндэлэнь. Энэ жэлнай мүн лэ гүрэн түрын гүнзэгы удха шанартай үйлэ хэрэгүүдээр тэмдэглэгдэхэнь гээшэ. Эдэ шуталa ушарнуудай дунда ерэхэ жэлэй май һарада болоһоо байгаа ВЛКСМ-эй XIX съезд гол һуурнуудай нэгые ээлхэ байна. Юуб гэхэдэ, комсомолой съезд бүхэн иманай Эхэ ороной, алдарта партиин, илангаяа залуу хүбүүд, басагадай ажабайдалда онсо мартагдашагүй намтар боложо ородог юм. Ушар нимэһээ Ленинскэ комсомолой ээлжээтэ ехэ хуралдаанда бэлэдхэл, мүнөө үедэ маа хаанагүй, тэрэ тоодо Буряад орон доторнай үргэн дэлгэсэтэйгээр ябажа байнхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай комсомолшууд болон залуушуул бүхы совет эдир үетэнтээ нэгэн хамта ажалай болон политическэ угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда, хэзээ хэзээнэйхиһээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, шэн габьяа харуулжа байна.

«...КОМСОМОЛ — МАНАЙ ХАЛААН, ПАРТИИН ТУҺАЛАГША... ПОЛИТИЧЕСКЭ ТАЛААРАА ЭДЭБХИТЭЙ, АЖАЛ ХЭРЭГЭЭ МЭДЭХЭ, АЖАЛДА ДУРАТАЙ, ХҮДЭЛЖЭ ШАДАХА, ЭХЭ ОРОНОО ХАМГААЛГАДА ХОДОДОО БЭЛЭН БАЙХА ҮЕТЭНИЙЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ ТУҺАЛХА ГЭЭШЭ КОМСОМОЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИЙН ЭГЭЭН ШУХАЛАНЬ, ЭГЭЭЛ ГОЛЫНЬ БОЛОНО, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев партиин XXVI съезд дээрэ онсолон тэмдэглээ һэн. — БҮХЫ ДЭЭРЭЭ КОМСОМОЛ ЭНЭ ЗОРИЛГЫЕ ДҮҮРГЭНЭ. ОРОНОЙ ЭЛДЭБ ОЛОН РАЙОНУУДТА АРБААД, ЗУУГААД БАРИЛГАНУУД — ТЭРЭНЭЙ ХУБИТА БОЛОНО. ГҮРЭНИЙЕ УДАРИДАЛГАДА, НИИТЫН БҮХЫ БАЙДАЛДА КОМСОМОЛОЙ ХАБААДАХАНЬ БҮРИ ЕХЭ БОЛОО...»

Энэ арсашагүй тон зүб ажаглалта мүн. Ленинскэ комсомолой 60 гаран жэлэйнь ажал ябуулгые хараад үзэхэдэ, тэрэ үнэхөөрөө Коммунис партиин үнэн сэхэ туһалагша, дайшалхы халаан байһанаа бодотоор гэршэлэн харуулаа. Граждан дайнай хатуу шэрүүн үеые, арадай ажахые һэргээн бодоохын түлөө шанга тэмсэлые, түсэбтэ табан жэлнүүдые баатарлигаар дабан гаралсаа. Социалис байгуулалтын илан мандалые хангалсаа. Тэрэл үедэ нэгэн доро бэлүүлэгдэһэн соёлой хубисхалда комсомол эгэзн эдэбхитэйгээр хабаадалсаа бшуу. Фашис Германие совет арадай илан дараха хэрэгтэ комсомолой оруулһан хубита сэгнэшэгүй.

Дайн сэрэгэй үедэ һандарһан арадай ажахые һэргээлгэ, шэнэ асари томо барилгануудые бодоолго, Казахстан ба Сибирьтэхи атар тала газарые ашаглалга гол түлэб залуушуулай хүсөөр түйлагдаа. Эдир залуу үетэнне коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэ — комсомолой урдаа караха ажал ябуулгань байгаа, байнашье. Тобшолходо, Ленинскэ комсомолой эдэ бүхы аша габьяань манай партиба правительствын зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдэжэ, ВЛКСМ-эй туг дээрэ аяар зургаан орден ялараа бэлэй.

Комсомол залуушуулай амжаһан ехэ амжалтануудыг магтал Коммунис партиин хүтэлбэри, тэрэнэй мүнхэ һургаал доро туйлагдаа. Тиин мүнөөшье, тэрэнэй ашаар совет залуу хүнүүд түүхын ябасада үзэгдөөгүй үйлэ хэрэгүүдые бэелүүлжэ, баатаршалга гаргажа байна ха юм. Энэ талаар манайшье республикада һайн һайхан, сэдьхэл баясуулма жэшээ баримтануудыг ябала бии. Мүнөө залуушуулай түрүү манлайда жагсадаг комсомолой областной организаци өөрынгөө зэргэнүүдтэ 125 мянга гаран гэшүүдые тоолодог. Эдэнэй динлэнхи олонхынь ажал болон һуралсалдаа онсо шалгаржа, иниитын хэрэгтэ эдэбхи харуулжа ябана. Жэшээнь, ааяа 1200 комсомол-залуушуулай коллектив социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, үндэр бүтээсэтэ, үнэн сэхэ габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулжа эхилһээр үнинэй. Һүүлэй үедэ хэдэн зуугаад хүбүүд, басагад «ВЛКСМ-эй XIX съезддэ—19 габшагай декада», «Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ залуушуулай габшагай ажал, эрдэм мэдэсэ, эдэбхи үүсхэл болон зохёохы хэрегүүдые зорюулха!», «Партиин съезднээ комсомолой съезд хүрэтэр эршэсэ һуладхахагүй!» гэһэн үряануудыг доро ажалай вахтада жагсанхай. Манай үе сагай агуу барилга—Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогай, Бүхсоюзна комсомол-залуушуулай габшагай барилга—Галута-Нуурай электростанциин залуушуулай дунда «ВЛКСМ-эй XIX съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэл илангаяа шавгаар дэлгэржэ зохалаа.

Тэрэшэлэн завод ба фабрикануудта, барилга болон транспорт дээрэ, колхоз, совхозуудта, үүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха албанда, худалдаа наймаан ба эдеэ хоолой предприятинуудта шударны бэрхэ залуушуул олоороо сэгэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые бэелүүлхын тула хамаг хаба шадалаа элсүүлнэ.

Мүн хүдөөгэй залуушуулай дунда «Мал ажал—комсомолой дайшалхы хэрэг», «Хүдөөдэ ажаһуураг хадаа—техникэ мэдэ!» гэһэн хүдэлөөнэй үргэдэжэ байһаниие нэн түрүүн һайшаан тэмдэглэмээр. Энэ үнэтэ үүсхэл Кабанскын, Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Хяагтын болон бусад районуудта халуунаар дэмжэгдэнэ.

Гэхэ зуура, комсомолшууд болон залуушуулай эдэбхи үүсхэлые улам бадаруулха, үргэнөөр дэмжэхэ хэрэгтэ хаманжа багатайгаар хандаха ушарнууд энэдэ тэнцэ үшөөл дайралдадаг байха юм. Тодорхойлходо, Мухар-Шэбэрэй, Яруунын районуудта комсомол-залуушуулай коллективүүд үсөөн,залуушуулай дунда социалис мүрысөөн һуладар дэлгэрүүлэгдэнэ. Тиихэдэ Баргажан ба Захаминда залуу кадруудай хүдэлмэриһөө гаражэ ошохо, ерэхэнь олон байһан зандаа. Тиимэһээ эдэ бүгэдэ дутуу дунданууда анхаралаа ехээр хандуулжа, дары түргөөр усадхаха зэргэтэйбди. Энэ шухала хэрэгые нютагуудтахи партийна организацинууд толгойлжо, эрид хубилалта түйлаха ёһотой. Нэн түрүүн партийна организацинуудыг залуушуулай хүдэлөөндэ коммунистнуудай хүтэлбэрилхы үүргэ хангаха, али болохоор дэмжэхэ, социалис мүрысөөнэй эршые улам шангадхаха эрхэ байдал байгуулхэ үялгатай.

Залуу үетэн—манай ерээдүй, бата найдал. Эдэнэй хүсэл зориг, абьяас эрмэлзэлые зүбөөр, коммунис ёһоор шэглүүлжэ шадабал саашадаа үшөө ехэ илалта туйлахаманай лабтай. Энэ мүнөө үедэ. ВЛКСМ-эй XIX съездын хүндэлэлдэ бүхы залуушуулай дунда шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байһан али болохо хүдэлөөе халуунаар дэмжэжэ, ударидаг толгойлхо гээшэ партийна, комсомолой комитедүүдэй, дайшалхы зорилгонуудай нэгэн болоно.

ТҮРҮҮШЫН ХУРЬГАД

Шэмэрүүн хүйтэн үбэлэй эдэ үдэрнүүдтэ хонишодой одоол унтан хэбтэнгүй ажаллаха халуун хаһа оробо. Манай колхозой түрүү хонишод Г. М. Шарагулов, Б. С. Югдуров гэгшэдэй отарануудта эхэ хонидынь хурьгалжа, түрүүшын хөөрхэн сагаахан хурьгадай маарааи дуулдажа эхилбэ. Тэдэнэр тус бүреэ гуша гаран хурьгадые абаад байна. Түл түрэсэнь һайн.

Эдэ хонишод нёдондо үбэл мүн лэ олон хурьгадые абажа, эрхим һайндаар түлжүүлжэ, эхэһээ һалгаагдаха хүрэтэрнь яһала томонууд болгоһон юм. Жэшээлхэдэ, хонишон Г. М. Шарагулов 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа, бүхыдэнь түлжүүлжэ, тус бүриниень 27 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгааһан юм. Мүн хонишон Б. С. Югдуров мүрысөөтэ нүхэрһөө дутуугүй амжалта туйлаа һэн.

Мүнөө жэлдэ колхозоймнай хонишод бүри ехэ амжалтануудые туйлахаар оролдожо байнхай. Хурьгалха дүтэлһэн хонидоо амяарлан хаагаад, гэр бүлөөрөө ээлжээлэн манажа хононо, хурьгадаа зоотехническэ эриллтын ёһоор абаһа, эхэдэнь дары хүхүүлнэ. Байрань яһала дулаан, арюун сэбэр.

А. СЫБЕНОВ,
Түнхэнэй районой «Маяк» колхозой ахамад зоотехник.

ТҮСЭБӨӨ ХОЛО ҮЛҮҮЛБЭ

«Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин горнягууд жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэнэн тухайгаа мэдээсэбэд. Тус коллектив 1981 ондо 1 миллион 362 мянган тухэриг продукци худалдажа, 340 мянган тухэриг сэбэр олзо оруулаа. Тиигэжэ продукци худалдаха түсэбынь 101 процент, олзо оруулха түсэбынь 150 процент дүүргэгдэнэн байна.

Социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл—экскаваторай машинистнар Н. Х. Афанасьев, П. М. Сивцов, автопогрузчигай оператор М. А. Григорьев, жолоошод В. Ф. Хисунов, В. Н. Климашевский, үрэмдэгшэд Г. М. Местнов, А. Н. Филсин энэ амжалта туйлаха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулһан байха юм.

Д. ТУМАНОВ.
Загарайн район.

ЗАЛУУШУУЛ ОРОЛДОСОТОЙ

Баргажанай районой Хилганын наймаанай предприятиин Ирина Сандановагай даадаг магазин эгээл эрхимүүдэй нэгэн юм. Хэрэгтэй эд бараа худалдажа абахаяа үрэнэн малшад, хонишодые магазинай наймаалагшад гүйсэд хангахые оролдодог. Комсомол-залуушуулай түс коллектив һүүлэй үедэ түсэбөө, абаһан социалис уялгаяа жэшэдгүй дүүргэнэ. Тэдэнэр ВЛКСМ-эй XIX съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө шармайн оролдоно.

Ц. ХОБРАКОВА,
Худөө бэшэгшэ.

ДААБАРЯА ДҮҮРГЭБЭ

Хэлхеэ холбооной Зареченскын отделениин худэлмэрилэгшэд гүрэндэ олзо оруулха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Тус коллективые В. Д. Елизарова хүтэлбэрилдэг. Тиихэдэ М. Г. Егоровагай хүтэлбэрилдэг хэлхеэ холбооной 2-дохи отделени байгша оной декабриин 21-дэ жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые дүүргэжэ амжаа. Ажалаа һайнаар эмхидхэдэг В. Д. Елизарова, Н. Г. Егорова гэгшэд почтын худэлмэриие һайн мэдэхэ үнинэй мэргэжэлтэд мүн. 15—20 жэлэй туршада худэлхэ зуураа, баян дүршэлтэй худэлмэрилэгшэд болоо. Гэхэтэй хамта эдэ коллективүүдэй операторнууд Е. М. Афанасьева, Ю. Д. Можайская гэгшэд баһал һайшаал, магтаалда хүртэмөөр худэлдэг. Почтальонууд нүхэд Елисеева, Макарова, Перевалова, Радиаева гэгшэд оролдосотой нарин ажалаараа шалгарнад. Эдэнэр харилсаата мэргэжэлнүүдые сүм шудалһан, ямаршье сагта операторай, телеграфистын худэлмэри хэхэ аргатай болонхой.

Хэлхеэ холбооной 1-дэхи, 7-дохи, 26-дахи, 47-дохи отделениннүүдэй коллективүүдэй худэлмэрилэгшэд мүн лэ түрүү зэргэдэ жагсанхай.

Б. СОТНИЧ,
почтамтын оператор.

Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадай ээрэлгэдэ нооһо бэлдэдэг цехэй 4-дэхи разрядай сновальщица Екатерина Сидоровна Родионова түсэбөө 120 процентээр дүүргэнэ.

Дуршэлтэй сновальщица Улаан-Удын городской Советэй депутат. Екатерина Сидоровна залуу зондо заабари үгэжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сновальщица Е. С. Родионова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТЕХНИКЭДЭ—ЭЭЗЭН ЁҺООР

Бодото һайн эзэн ургасаяа хуряамсаараа техникэдээ анхаралаа табижа, ерэхэ жэлэй хабарай тарилга болон ургаса хуряалгын хүдэлмэри тушаа бодомжолжо эхилдэг гээшэ ааб даа.

Тиимэһээ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд бүри ноябрь һарын эхээр трактор болон хүдөө ажахын бусад машина техникые заһабарилжа эхилээ юм. Түрүүшын үдэрһөө энэ хүдэлмэридэ зургаан механизаторнууд табигдаһан байна. Эгээн түрүүн гэнжэтэ мөөртэ тракторнуудые заһабарилжа эхилээ һэмди. Энэ хүдэлмэридэ эгээл дүй дүршэл ехэтэй, харюусалгаяа һайн мэдэхэ хүнүүд табигдаа.

Тиигэжэ хабартаа газар хахалалгада хүдэлхэ 17 гэнжэтэ мөөртэй тракторай мүнөө 10-ниинь бэлэн болгодожо жагсаалда табигдаба.

Үшөө гурбан трактор задалагдаад. заһабарилагдажа байнхай. Тиихэдэ «Госкомсельхозтехникэ» нэгэдэлэй Тарбагатайн отделениде үшөө 2 трактор капитальна заһабарилга гаража байнхай.

Механизаторнуудай дуталдадагшье һаань, заһабарилгын хүдэлмэридэ эгээл дүй дүршэл ехэтэй шадамар бэрхэ хубүүдые табинабди. Жэшээлхэдэ, Александр Казанкин, Пунсук Дашацыренов, Галсан Дармаев, Владимир Банзаров, Прокоп Иванов гэгшэд заһабарилга дээрэ ямаршье харюусалгатай хүдэлмэрние һайн шапартайгаар бүтээдэг гэжэ алдаршанхай. Энэ жэлдэ Совет Армиин алба дүүргэжэ ерэһэн залуу механизатор Юрий Найданов баһал магтаалтай һайнаар хүдэлнэ.

Резинэ мөөртэй бүхы трактөрнуудаа бидэ үшөө намар байхада заһабарилжа бэлэн болгоо һэмди. Тэдэнэй динлэнхидээ үбһэ тэжээл зоолгэдэ хүдэлгэгдэнэ. Тэдэнэй заримынь хабар болотор дахин мастерскойдо оруулжа техническэ хараа ха хэхэ бага зэргын заһабарилга бүтээхэ байнабди.

Газарай хурьһэ алдуурилхэ оньһон машинануудые заһабарилгада дуршэлтэй механизаторнууд Иван Капустин болон Жамсо Самьяев гэгшэд табигданхай. Тэдэнэр богони болзорто тарланай 5 сеялкэ, 10 плуг, 5 плоскорез, хэдэн культиватор заһабарилжа жагсаалда табяа.

Манай механизаторнууд Бэшүүрэй районойхидой жэшээгээр хүдэлжэ, бүхы трактор болон газар элдүүрилгын техникые апрелиин 1 болотор заһабарилжа бэлэн болгохо зорилго урдаа табинхай.

Гэбэшье манайда дутуу дунданууд, бэрхэшээлнүүд ушарнагүй гэхэ болоо һаа, буруу. Илангаяа зарим шухала запасной хэрэгсэлнүүд дуталдажа заһабарилгын хүдэлмэрние удааруулна. Хуушан ДТ-54 трактورта хэрэгтэй зүйлнүүд дуталдадаг. Мүн К-700 тракторай найман анзаһатай плугуудай зарим детальнууд баһал олдоногүй. Эдэ бүгэдые еһэдынгоо хүсөөр арагтайл һаань, һэльбэн шэнэлжэ, хуушан трактор, машинануудай детальнуудые абажа табиха баатай болонобди.

Энэ жэлдэ бидэ автомашинануудыг болон үбэлдөө хүдэлгэгдэдэг тракторнуудые байлгаха тусхай дулаан гараж барижа дүүргэхэмнай. Энээнэй бэлэн болоходоо тэрэнэй нэгэ таһалга соо таряа хуряалгын комбайнуудые оруулжа заһабарилхаар хараалнабди. Энэ хүдэлмэридэмнай Элхиин автозаһабарилгын завод ехэ түһаламжа хүргэхэ байна. Гэбэшье заводой дирекци заримдаа комбайнда хүдэлжэ огто үзөөгүй, тэрээниие огто мэдэхэгүй хүнүүдые эльгээдэгынь харамтай. Үнэндөө, урдань комбайнёроор хүдэлһэн заводто хүнүүд олон бии ха юм.

Манайда механизаторнуудай дуталдаха ушар илангаяа «хүндүүлхэй» асуудал болонхой. Ажахыда бии байһан 50 трактورта 18 — 20 механизатор тоолгодоно. Тиимэһээ нилээд олон техникэ ээзгүй байха юм. Нимэ эрхэ байдалда залуу механизаторнуудые ажахыдаа олон болгохо, энэ мэргэжэлдэ хүнүүдые шэнээр һургаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулха байгаабди.

Теэд механизаторнуудай бүгэдэ нинтын һуралсал ажахыдамнай мууса эмхидхэгдэнэ, мүн Элхиин СПТУ-дашье залуушуулые олоор эльгээжэ шаданагүйбди. Энэ асуудалые хамтын хүсөөр шиндхэгүй һаа, саашадаа тон бэрхэтэй байдал тохёолдохонь холо бэшэ.

П. ДАМБЕЕВ,
Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой МТМ-е даагша.

УРИДШАЛАН БЭЕЛУҮЛБЭ

КПСС-эй XXVI съездын шиндхэбэринүүдтэ харюу болгон, манай совхозой һуһаалиин фермын малшад гүрэндэ һу худалдаха жэлэйнгээ түсэб ноябриин 25-да дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн. Үнэгэрһэн гурбан кварталай туршада социалис уялгануудаа үлүүлжэ ябаһан Ехэ-Нугын фермын һаалишад (даагшань Ц-Д. Лубсанов) тоһоной заводто бүхыдөө 3224 центнер һайн шанартай һу тушаагаа. Харин тэдэнэй жэлэй түсэб 3200 центнер байһан юм. Иигэжэ даабарияа 36 үдэрөөр уридшалан дүүргээ. Тус коллектив жэлэй дүүрэтэр үшөө 200 гаран центнер һу үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдахаар хараална.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, тэдэнэр мүнөө үедэ һаамхай үнеэн бүриһөө 300 килограммаар үлүү һу һаагаа гэхэ гү, али 30 процентээр дээшэлүүлээ. Тиихэдэ байгша ондо үйлэдбэрилгээ 27 процентээр, гүрэндэ худалдалгаяа 29 процентээр ехэ болгоо. Гэхэтэй хамта түрүү фермын һаалишад һүцэй шанарые нилээд һайжаруулһан байна. Хэрбээ нёдондо жэл гүрэндэ тушаагаһан продукциин оройдоод 40 процент нэгэдэхи, бусадынь хоёрдохи сортоор абтаһан байгаа һаа, харин энэ жэл 60 процентнь нэгэдэхи классай шанартайгаар тушаагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй һу үйлэдбэрилхэ түсэбөө уридшалан дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ дүй дүршэл ехэтэй, ажалша бэрхэ һаалишад түрүүлһэн байна. Тэдэнэй тоото Доржо-Ханда Гармаевна Тогошеева даалгагдаһан бүлэг үнеэдһээ бүхыдөө 330 центнер гэхэ гү, али түсэбөө гадуур 19 центнер һу һаажа, бэшэ нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулба. Тиихэдэ Дари Гомбоевна Ганжурова 301 центнер, Галина Дареевна Будаева 290 центнер һу үйлэдбэрилжэ, мүн лэ түрүүшүүлэй эзэргэдэ гараһан байна.

Фермын малшадай амжалта хаа удэр бүриин оролдосотой ажалай болон ажахын зооветмэргэжэлтэдэй бодото түһаламжа, заабариин дүн болоно. Май һарын эхээр малнай зунай бэлшээрилэ гаргаглаа һэн. Тэдэнэй байха тусхай байра Булагтай голой Азарга нютагта түхеэрэгдэһэн юм. Эндэхи элдин шэмэ ехэтэй ногоондо үнеэд удэр һүнигүй бэлшээгдээ. Угай малшад Бадмажап Надмитович Жигжитов, Владимир Гомбоевич Ганжуров гэгшэд бэлшээриеэ саг соонь һэлгэн, малайнгаа ашаг шэмыень дээшэлүүлээ. Тиихэдэ тугалнууд һайн ногоотой тээлниг соо байлгагдажа, шэгнүүрээ нилээд нэмээгээ. Август һараһаа эхилжэ, һаамхай үнеэдтэ минеральна бодосуудаар шанаржуулагдаһан тэжээл талха тарянай зүйлтэй холин эдюулээ. Иигэжэ харуулһанай ашаар һүн ехээр абтаа, үнеэд, тугалнууд тобир тарганаар үбэлжөөндэ оруулагдаа.

Мүнөө малшадай эгээл харюусалгатай хаһа — малай үбэлжэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Тэрээндэ бэлэдхэл халуун зунай үеһөө эхилээ һэн. Малай байха байраяа, хашаа хорёогоо эртүүр заһабарилжа дүүргээбди. Байрынгаа оньһон түхерэлгэнүүдые, тэжээл бэлэдхэхэ ба буйлуулха цехүүдые шэнэлэн һэльбэзбди. Мүн зайн галай утаһанууд шэнээр татагдаа. Манай нютагаар ган гасуурай болоошье һаань, хүн бүхэнэй оролдолгоор энэ жэлэй малай үбэлжэлгэдэ дүүрэн хүрэхэ үбһэ, зелёнко, силос, һолоомон, сенаж бэлэдхэгдэжэ, малшадта зөөгдөө. Мүнөө бүхы бүдүүн тэжээлэ буйлуулан үгэнэ. Фермын мал бүлеэн уһаар саг үргэлжэ хангагдана. Һаагдаһан литр һүн бүридэ үнеэдтэ 500 грамм холимог тэжээл үгэлсэнэ. Тэжээл буйлуулдаг цехтэ Алексей Содномович Дамбаев, Жаргал Гармаевич Раднаев, тракторист Данил Дамдинович Намсараев гэгшэд һайнаар ажаллажа, һаалишадай зүгһөө магтаалда хүртэнэ.

Тугалай шэнэ байра бариг-дажа, ашаглалгада оруулагдаа. Мүнөө тэрээн соогоо фермын бүхы түл боксово аргаар харуулһалгадажа эхилэнхэй.

Манай совхозой малшад, хонишод мяха, нооһо ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө мүн лэ уридшалан дүүргэбэ. Тодорхойлон хэлэбэл, 318 центнер нооһо хайшалжа, жэлэйнгээ түсэб 104 процент болгоообди. Тиихэдэ эдэ үдэрнүүдтэ Захааминай мяханай комбинадта эбэртэ бодо мал тушаагдажа, мяха худалдаха даабаряа мүн лэ үлүүлэебди. Бүхыдөө 3400 центнер һайн шанартай мяхан гүрэндэ тушаагдаа.

Һүүлшын жэлнүүдтэ малшадай ажал худэлмэридэ ехэ хүндэ хүшэр байба. Гэбэшье үбһэ тэжээл, талха тарянай зүйлнүүдэй тон хомор байгаашье һаань, тэдэнэр габшагай ажалаараа бэрхэшээлнүүдээ дабажа гараа. Түрүүшүүлэй зэргэдэ манай мал адуулагшад Валентина Дамдиновна Дондёнова, Максим Хандажапович Батуев, хонишод Илларион Иванович Яньков, Очир Цыденовна Найданова, адуушад Иннокентий Бадмаевич Бадмаев, Доржи Батуевич Эрхеев болон бусад оролсоно.

Мүн энэ амжалтада зооветмэргэжэлтэдэй оруулһан хубита ехэ. Совхозой ахамад зоотехник Василий Самбуевич Самбуев, ахамад ветврач Сергей Цыренович Бальжитов, отделениие эрхилэгшэд Владимир Гомбоевич Сосоров, Геннадий Филиппович Яньков гэгшэдэй холын хараатайгаар ажаллаг-даһэн онсо тэмдэглэмээр.

Иигэжэ манай совхозой малшад, зооветмэргэжэлтэд Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшадай республика дотороо гаргаһан үүсхэлые һайшаан дэмжээд, үбэлжэлгын үедэ адуу малайнгаа ашаг шэмыень дээшэлүүлхын хойноһоо бүсэл оролдолгоёо гарган ажаллана.

В. САНЖЕЕВ,
Захааминай районой Михайловкын совхозой директор.

ҮНДЭР ТҮРҮҮ СУРТАЛЫЕ БАТАЛАН...

Россин Федерациин соёлой уран бэлигтэндэ үнэгэрһэн жэл толотомо амжалтануудаар түтэсэбэ. Совет арадай габшагай ажалые, удха түгэлдэр ажабайдалые элирхэйлэн харуулһан бэлиг түгэлдэр үсөөн бэшэ зохёолнууд байгуулагдаа. 1981 оной РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудта хүртэһэн литература, искусство болон архитектурын зохёолнууд энээн тухай элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совецэй Түрүүлэгшын орлогшо **В. И. Кочемасов** ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

«Байлдаан» гэжэ романай автор прозаик Н. Горбачевто М. Горькиин нэрэмжэтэ шан олгогдоо. Манай арадай амгалан тайбан ажалые хамгаалхаар найдан даалгагдаһан Совет Армиин сэрэгшэдэй мүнөө үеын албан тухай нэ зохёол соо тодо хурсаар хөөрэгдэнэ. Уран зохёолшо Г. Семенов рассказуудые бэшэдэг байһаараа үргэнөөр мэдээжэ болонхой. «Сэнхир утаан» гэжэ ном дотор оруулагдаһан тэрэнэй шэнэ зохёолнууд шанда хүртэбэ. «Дэлхэй дээрэ мододой байгаа сагта», «Хэзээ нэгэтэ би дуу зохёоһон хүм» гэһэн номууд соо соголгдоһон ороноймнай түүхын, тэрэнэй баатар габьяата мүнөө үеын байдалые зураглан харуулһан поэт Н. Доризогой философско үгнэгэ удхатай зохёолнууд М. Горькиин нэрэмжэтэ шанда мүн лэ хүртэһэн байха юм. Адыгей поэт И. Машбашай «Удын наранай элшэ хурса» гэһэн шүлэгүүдэй, поэмэнүүдэй ном шагналаар тэмдэглэгдэбэ.

Элитэ ехэ скрипач В. Третьяков М. Глинкын нэрэмжэтэ шанда хүртөө. Манай орон дотор, хилын саана тэрэнэй концертнүүд хүн зондо халуунаар угтагдадаг юм. ССР Союзай Ехэ театрай солист А. Ворошило гоё һайхан хоолойтой, актерой гайхамшагта бэлиг шадабаритай байһанайнгаа. түлөө үндэр дээдын шагналаар шагнагдаа. Дирижер В. Чернушенкын бэлиг шадабари олоной дунда үндэрөөр сэгнэгдэнхэй.

Вологодскын эдир харагшадай театрта «Намайс хулисэ» гэһэн зүжэгые найруулан табигшадта К. Станиславскиин нэрэмжэтэ шан олгогдоо. Залуушуулые Эхэ ороидоо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар ехэ удха шанартай энэ зүжэг дотор Эхэ ороноо эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалагшадай мартагдашагүй образууд мүнхэлэгдэнэ. «Усвятские шлемоносцы», «Егор Булычов болон бусад» гэһэн зүжэгүүдые найруулан табиһанайнгаа түлөө Пермиин драмын театрай ахамад режиссер И. Бобылев, байгаалиие шэнэдхэн хубилгагша агууехэ эрдэмтэ И. Мичуринда зорюулагдаһан «Сагаан түймэр» гэжэ зүжэгэй түлөө Мичуринскын драмын театрай ахамад режиссер Г. Томилин, актер И. Полянский гэгшэд РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудта хүртэбэ.

Амгалан тайбан, зохёон байгуулхы ажалай баяр жабхалангые магтан дууладаг Удмуртын уран зурааша А. Холмогоровто уран зурагай искусствын талаар И. Репинэй нэрэмжэтэ шан олгогдоо. «Манай үеын хүн» гэжэ скульптурна бүлэг портредуудые байгуулһан Ленинградай мастер В. Астапов лауреат болобо. Манай нинслэл хотын үзэсхэлэн гоё һайханиие харуулһан линогравюранууд болон офортнуудайнь түлөө Москвагай уран зурааша П. Захаровта шан барюулагдаха байна. Бүлэг уран зураашад-прикладнууд мүн лэ шанда хүртэхэ болонхой.

Кино болон телевидениин талаар «Намарай урилдаан» гэжэ уран һайханай фильмын сценаристда, зохёон буулгаһан коллективтэ аха дүүнэр Васильевуудай шан барюулагдаха юм. Тус фильм хүнэй алдуу эндүүнүүдые эрид шүүмжэлжэ, үндэр үзэл сурталнуудые батална. Манай үеын хүнүүдэй портредуудые байгуулһан «Фронтовигууд». «Мальцово тосхоной Мальцев» гэһэн телевизионно баримтата фильмүүдэй авторнууд. Ураал болон Сибирь тухай картинануудай автор — режиссер болон оператор А. Стремяков шангуудта хүртэбэ. Эдэ бүхы зохёолнууд гүнэгы үзэл бодолтой, хүнэй абари зангые тобоймо хурсаар харуулһаараа шалгарна.

Московско областьдо уласхоорондын залуушуулай олимпийскэ лагерь байгуулһан бүлэг хүнүүдтэ Воронеж хотодохи актерой байшангай проект табигшад болон барилгашад, мүн «Вятка хотодо Совет засагые байгуулга» гэжэ диарамые байгуулһан архитекторнууд болон уран зураашад архитектурын талаар лауреадууд болобо.

Залуушуулые хүмүүжүүлгын шухала асуудалнуудые табиһан «В моей смерти прошу винить Клаву К». гэһэн уран һайханай фильмые зохёон буулгагшад Н. К Крупскаягай нэрэмжэтэ шанда хүртэһэн байна.

(ТАСС).

ТҮРУҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Мүнөөдэр—үсэгэлдэрэйхиһөө, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиһөө һайнаар барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэжэ, гүрэнэй даабари болон абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хүн бүхэн бүхы хүсэ шадалаа зорюулха болоно. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленум дээрэ үгэ хэлэхдээ, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые эрид дээшэлүүлжэ, бага гаргашатайгаар ехэ продукци гаргаха хэрэгтэ ажалша коллективүүд ехэ анхарал хандуулха ёһотой гээд зааһан байна. Манай 11-дэхи тоннельнэ отрядай коллектив КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудые ехэл анхаралтайгаар шудалжа, саашадаа үшөөл һайнаар барилга хэхэ, Хойто-Муяын тоннель малтаха ажалаа саг болзортонь дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаба.

Мастерска участогуудай, бригадануудай коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, дундаа ажалай хэлсээ баталаад, үсэд нэтэрүүгээр мүрысэнэ. Һайн бэлэдхэлтэй, дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэд байгаалиин олон бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабан, ажалай үндэр бүтээсэ түйлажа, совет хүдэлмэришэнэй нэрэ хүндые үндэр дээрэ үргэн суурхуулна. Үнинэй проходчик В. И. Безридный Хойто-Муяын тоннель малтаха хэрэгтэ гайхамшаг габьяа харуулаа. В. И. Безриднын хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд һарадаа 70—75 метр тоннель малтажа. Хойто-Муяын тоннелиин барилга дээрэ үзэгдөөгүй үндэр бүтээсэ түйлажа захалаа. Һаяшаг В. И. Безридный «Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. В. И. Безриднын хүнгэн бэшэ ажал үнэлэ малтаха хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, гайхамшаг баатаршалга харуулһан, Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ солодо хүртэһэн В. Р. Толстоухов манай тоннельнэ 11-дэхи отрядай коллектив дотор хүдэлжэ захалба. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд богонихон болзорой туршада гэхэ гү, али июль—сентябрь һарануудсоо 200 гаран метр тоннель малтажа, ёһотой баатаршалга харуулаа. Шэнэ коллектив соо шэн зоригоо һуладхангүй хүдэлжэ байнаниинь үрмашамаар. Өөрынгөө бэлиг шадабарида, дүй дүршэлдэ найдан түшэглэһэн, залуушуулые шадамаа бэрхээр хүмүүжүүлэн хүтэлбэрилһэн дээрэһээл В. Р. Толстоухов ажалдаа амжалта түйлана. Хойто-Муяын тоннель малтахада, олон бэрхэшээлнүүд дайралдана. В. Р. Толстоухов эдэ бэрхэшээлнүүдые зоримгой бэрхээр галталжа, даабаряа үлүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Байгша оной гурбадахи кварталай дүнгөөр тэрэнэй бригадын коллектив КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, облпрофсоведэй, ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан Туугаар шагнагдаһан байха юм.

Манай тоннельнэ отрядай коллектив дотор үнэн сэхэ, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд олон. Тэдэнэр хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, Хойто-Муяын гайхамшаг тоннелиин барилгые саг болзортонь дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхээр шиидэһэн манай отрядай хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, шангаханаар ажаллажа байна. Миниий хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд байрын гэрнүүдые, һүргуули, сад-ясли, столово, магазинуудые, промышленна объектнүүдые барижа, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэхэ, барилгын объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушааха гэжэ эрмэлзэнэ. Мүнөө үедэ тиимэ һулаханаар гү, али дунда зэргээр хүдэлжэ болохоор аал. Бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжонуудаа эгээл үндэр бүтээсэ түйлаха хэрэгтэ бидэ зорюулха ёһотойбди. Тиимэ эрилтэ бидэнэй урда түрэл Коммунис партиин табина ха юм. Бригадымнай 32 гэшүүд яһалаа оролдоно, шэнэ онол арга хэрэглэхэ, хүдэлмэриин минута бүрие аша үрэтэйгөөр ашаглаха гэжэ оролдоно.

Бидэ арбадахи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршадэ дүүргээ һэмди. Табан жэлэй даабариһаа гадуур 161-дэхи серийн гэр, ажалшадай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай байшан ашаглалгада тушаагаа һэмди. Тиихэдэ «Северный» совхозой ажалшадта хоёр бүлэ айлай байха хоёр гэр, һүргуулиин байшан даабариһаа гадуур барижа үгөө бэлэйбди. Коллективнай яһала һайнаар хүдэлнэ гэжэ хэлэхэ байнаб.

Бэрхэ барилгашад Михаил Москвитин, Николай Добханов, Анатолий Бирюков, Виктор Верхогляд болон бусад 1974 онһоо хойшо БАМ-ай барилгада хабаадалсана. Эдэнэр самсаал сабшаа, хүүргэнүүдые, байрын гэрнүүдые, промышленна объектнүүдые барилсаа. Северомуйск, Тоннельный поселогуудай өхэнхи гэрнүүд, столово, магазинууд эдэнэй гараар бодхоогдоһон байха юм. Үбэлэй янгинама, 45—50 градус хүйтэндэшье, зунай халуундашье эдэнэр ажалайнгаа эршые халташье һуладхадаггүй, бэшэндэ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг. Шулуугаар, модооршье, түмэр-бетонооршье барилга хэхэ арга шадалтайнууд болонхой. Хүдэлмэриин олон ондоо мэргэжэл шудалха гээшэ тон ехэ удха шанартай байдаг. Бригадымнай гэшүүд барилгашанай, бетонщигой, шулуушанай, электро-гагнууршанай мэргэжэлнүүдые тэгшэ шудалһан дээрэнээ бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэдэг заншалтай. Коллективнай 161-дэхи серийн гэр 60 үдэрэй туршада хабсаргаха даабаритай аад, үнэн дээрээ 40—45 үдэрэй туршада дүүргэнэ. Һайн бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэд ажагдаа харюусалга ехэтэйгээр хандаһан дээрэнээл арга боломжоёо сүм хэрэглэжэ, даабаряа хододоо үлүүлдэг гээшэ.

Бидэ 1978 онһоо хойшо бригадна подряд хэрэглэнэбди. Энэ түрүү онол аргын һайн талань олон ааб даа. Хүдэлмэришэдые, иланганяа залуушуулые, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ энэ ехэ удха шанартай. Һайнаар, аша үрэтэйгөөр хүдэлөө һаа, барилгын объектнүүдые саг болзортонь эрхим шанартайгаар тушаагаа һаа, нэмэлтэ түлбэри абадаг гээшэбди. Арбадахи табан жэлэй туршада 21 мянган түхэригэй нэмэлтэ түлбэри абажа дундаа хубаагаа һэмди. Үнэн сэхээр ажаллаһан хүн ехэ түлбэридэ хүртэхэ аргатай юм. Бригадна подряд хэрэглэнэнэй ашаар барилгын материал ехээр арьбалнабди. Бидэ бүхы бригадаараа арбадахи табан жэлэй туршада 144 кубометр хюрөөдэмэл хэрэгсэл, 250 центнер цемент, 50 тонно түмэр арьбалаа һэмди.

Бага, ехэшье юумэ арьбалха, эгээл үндэр бүтээсэ түйлаха хэрэгтэ манай түрэл Коммунис партиин, совет гүрэн ехэ анхарал хандуулна. КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, хүн бүхэн энэ шухала асуудалда тон ехэ анхарал хандуулжа, барилгын материал арьбалха гэжэ эрмэлзэнэ. Манай бригадын коллектив КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй материал ехэл анхаралтайгаар шудалжа, саашадаа бүри һайнаар хүдэлхэ гэһэн зорилго урдаа табина. Бидэ эрхим шанагаар хүдэлхэшье ёһотойбди. Коллективнай «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэһэн юм. Энэ солоёо дээрэ үргэжэ ябаха болонолди даа. Бидэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхээр уялга абаабди.

Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэ бригадымнай совет, коммунист Анатолий Бирюковой хүтэлбэрилдэг партийна бүлэг ехэ хубитаяа оруулна бээ. Бидэнэй һайнаар хүдэлжэ, байрын гэрнүүдые, столово, магазинуудые олоор барихада, проходчигуудай һуудал байдал улам һайжаржа, Хойто-Муяын тоннелиин барилга хурдан түргэнөөр хэгдэхэ байна бшуу. Бригадымнай гэшүүд тон харюусалгатай участок дээрэ ажаллажа байдагаа һайн ойлгоно. Тиимэһээл түйлаһан амжалтанүүдаа саашадань улам арьбадхан, үшөөл үндэр бүтээсэ түйлажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр эрид шиидэнхэй. Бригадымнай коллектив үгэдөө хүрэхэл байха.

В. ПРОКУШЕВ,
тоннельнэ 11-дэхи отрядай бригадир, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат.

МАЛ АЖАЛ — онсо түхала һалбарн

ПРОДУКЦИИН ШАНАР ҺАЙЖАРНА

КПСС-эй XXVI съезд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда гүрэндэ худалдагдаха продукциин шанар һайжаруулха талаар шанга эрилтэ табяа һэн. Энээнэй бэелүүлхын тула Захааминай районой ажахынуудай коллективүүд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Жэшээ болгон 1981 оной 11 һарын дүнгүудые зэргэсүүлээд үзээ. Энэ хугасаа соо район дотор бүхыдөө 43.866 центнер һүн үйлэдбэрилэглөө гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 2226 центнер һүн ехээр абтаа.

Һү ехээр үйлэдбэрилгэдэ СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Михайловкын, Санагын болон Харацайн совхозууд горитой хубитаяа оруулаа. Жэшээнь, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз жэлэй эхиһээ хойшо нёдондоной хиһоо 112 килограмм һү үнээн бүриһөө үлүү һаагаа. Һү һаалияа нилээд дээшэлүүлһэнэй ашаар түс ажахы гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые сентябриин 4-дэ дүүргээ юм.

Мүн үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал, мяха гүрэндэ худалдалга 13.958 центнерээр, нооһон—125 центнерээр, хартаабха 2 дахин үлүүлэгдээ. Мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын хажуугаар шанарыншье һайжараа. Энэ жэлэй 11 һарын туршада районой совхозууд гүрэндэ түс бүрээ 301 килограмм шэгнүүртэй 8.562 ухэр түшаагаа. Хэрбээ нёдондо түшаагдаһан бүхы малай 50 процентнь эрхим тарган байһан һаа, энэ жэлдэ 77 процентнь һайн сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Тиихэдээ туранхай мал тон үсөөнөөр худалдагдаа гэхэ гү, али тэдэнэй тоое нилээд доошолуулһаниинь һайшаалтай.

Мал ажалай продукциин шанар дээшэлүүлхэ талаар СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Михайловкын, Санагын. Далахайн совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон зооветмэргэжэлтэд гол анхаралаа хандуулна гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Дурсагдаһан ажахынуудта зун, үбэлэйшье сагта мал шахан таргалуулха хүдэлмэри тон һайнаар эмхидхэгдэнэ. Жэшээ болгон Михайловкын совхозые абаад харая. Энэ ажахы жэл бүхэндэ түс бүриин 346 килограмм шэгнүүртэй мал гүрэндэ түшаахаһаа гадна, 80 процентыень эрхим тарганаар бэлэдхэлэй пунктда эльгээдэг болонхой. Энэ жэлдэ СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз гүрэндэ түс бүриин 295 килограмм шэгнүүртэй 1607 мал гүрэндэ түшаагаа.

Гүрэндэ худалдагдаһан малай сэн горитойгоор дээшэлжэ, ажахынууд нэмэлтэ түлбэри ехээр абаһан байна. 1981 ондо манай районой ажахынууд бүхыдөө 818 мал эрхим тарганаар түшаажа, 161.933 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа гэхэ гү, али 1980 онойхиһоо 4 дахин ехэ олзо оруулаа. Жэшээлбэл, гансал Санагын совхоз 150 мал ехэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ түшааһанайнгаа түлөө аяар 39.350 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа. Далахайн совхоз—25.450 түхэриг, Михайловкын—26.936, Дүтэлүүрэй—22.700 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаһан байна.

Гүрэндэ худалдагдаха малай шэгнүүрые дээшэлүүлхэтэйгээ хамта, совхозуудай коллективүүд һүнэй шанар һайжаруулгада нилээд анхаралаа хандуулна. Тиин 1975 онһоо хойшо бүхы ажахынуудная ГОСТ-ын эрилтэдэ хүрэмөөр һайн шанартай һү гүрэндэ түшаажа эхилһэн юм. Байгша оной 11 һара соо районоймнай ажахынуудай гүрэндэ түшааһан һүнэйнь 62 процентнь нэгэдэхи сортоор сэгнэгдэйэн. Иланганяа Дүтэлүүрэй болон Хамнийн совхозуд һүнэйнгөө шанар дээшэлүүлжэ шадаа. Энээнтэй хамта һүнэй тоһолигынь нэмээ. Һүнэй шанар дээшэлүүлһэнэйнгээ ашаар Харацайн совхоз 1017 түхэриг, Хамнийн — 715, Дүтэлүүрэй— 551 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа юм.

Совхозуудай һүнэй шанар дээшэлүүлхэ талаар ябуулдаг худэлмэридэнь тоһоо заводой коллектив саг үгэлжын түһаламжа үзүүлэ. Заводой лабораториннуудалон технологууд совхозуудай фермэнүүдтэ саг үргэлжэ ошодог, һаалишадай дүй ойлгуулламжын худэлмэри ябуулдаг заншалтай.

Мяханай, һүнэй шанар дээшэлүүлхын хажуугаар малай арһа шүрбэнэ хүсэ дүүрэнээр суглуулжа, һайнартайгаар тушааха талаар ехэ худэлмэри ябуулдана. Жэшээнь, энэ жэлдэ 11 һарын туршада Харацайн Михайловкын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Санагын, Хамнийн совхозууд бүхы арһанайнгаа 93—97 процентыень эрхим шанартайгаар гүрэндэ тушааһан байна. Малай эрхим шанартай арһа гүрэндэ тушааһанайнгаа түлөө Санагын, Харацайн, Михайловкын совхозуудмүн лэ нэмэлтэ түлбэридэ хүртөө юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ районой най худөө ажахын худэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ нэхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн заабари, үгэнүүдые һайшаан угтаа. Тиин эдэ заабаринуудыень бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хүбүтаяа ехээр оруулжа, үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэхэбии хүсөөрөө оролдоно байнхай.

А. БОРХОДОЕВА,
худөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха, мүн шанарыень хиннан шалгаха талаар Захааминай районой гүрэнэй инспекциин ахамад инспектор.

МАЛШАДТА ЛЕКЦИ УНШАГДАНА

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй, тэндэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ, СССР-эй Верховно Советэй зургаадахи сессиин материалнуудые хүн зоной дунда нэбтэрүүлхын тула партиин Ахын райком пропагандистнуудай бүлэгүүдые эмхидхэжэ, хүдөө нютагуудаар эльгээһэн юм.

Һаяхан энэ бүлэг «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ. «Улаан-Аха» колхозуудай малшадтай уулзажа ерээ. Тус бүлэгтэ оролцоһон КПСС-эй Буряадай обкомой инструктор Ц. Б. Цырендоржиев малшадай үмэнэ түрэл буряад хэлэн дээрээ хөөрэлдөө үнэргэлэһэн байна.

Гадна партиин райкомой секретарьнар Н. Б. Бужинаев, В. Ц. Норбоев, таһагые даагша Ц. И. Цыбденов гэгшэд мүн лэ бусад колхозуудай малшадтай уулзажа, лекци, хөөрөөнүүдые үнэргөө.

Тиихэдэ «50 лет Октября» колхозэй парткомой лекторнууд болон агитаторнууд малшадай дунда ойлгуулламжын худэлмэри ябуулжа байнхай. Эндэ парткомой секретарь С. П. Иванов, түрүүлэгшын орлогшо И. М. Ошоров, ахамад мэргэжэлтэд Д. Г. Гергенов, С. Ж. Ангархаев, В. Д. Намсараев болон «Знание» бүлгэмэй лекторнууд хөөрөөнүүдые үнэргэнэ.

В. ГАЛСАНОВ.

Аграфена Будаева Улаан-Удын шэлэй заводто ерэһээр арбаад жэлэй туршада худэлнэ. Заводой худэлмэришэд бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролцоходоо, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаһан юм. Тэрэнэй нэгэн—шэл отологшо, цехэй түрүү худэлмэришэн Аграфена Будаева болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү худэлмэришэн Аграфена Будаева.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ДУТАГДАЛНУУД ДАЙРАЛДАҺААР

Дзержинскийн нэрэмжэтэ совхозой 2-дохи отделениин механизаторнууд байгша ондо худөө ажахынгаа машина болон техникээ эртүүр заһабарилжа, бэлэн болгохоор хараалханхай. Тингэншьсгүй аргагүй. Юундэб гэхэдэ, эндэ байһан элдэб түхэлэй 15 трактор, «К-700» 2 трактор, ороохоной 15 комбайн болон бусад хүрьһэ элдүүрилдэг, таряа таридаг техникэнь капитальна заһабарилгада орохо юм.

—Ороохоной комбайнууд бүлтадаа районой Госкомсельхозтехникэ нэгэдэлэй мастерскойдо заһагдаха,—гэжэ тус отделениие эрхилэгшэ Владимир Лазаревич Тетерин хэлэбэ. —Түсэбэй ёһоор, октябрь һарада 5 комбайн заһабарилха байһан һаа, гансал поло́риин һүүл багта арай гэжэ тэдэнние асарха зүбшөөл үгөө. Эндэ совхозой дүршэлтэй 4 механизатор худэлнэ.

Харин тракторнуудаа Шаралдайн, Тарбагатайн Госкомсельхозтехникэ нэгэдэлнүүдтэ эльгээнхэй. Тэндэ мүн лэ ажахын заһабарилагшадай бригадануудаа ажаллана. Өөһэдтөө мүнөө плуг, сеялкэнүүдээ заһабарилжа эхилэнхэй. Тоэд тэдээндэ табиха шэнэ дэск, подшипниууд олоор дуталдажа, ажалыень бага-сага һаатуулна.

Районой нэгэдэлнүүдтэ абаашаһан трактор, комбайнуудай двигательнүүдтэ запчастьнууд дуталдана.

В. БОРИСОВ,
Бэшүүрэй районой газетын худэлмэрилэгшэ.

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-ай КОРРЕСПОНДЕНТНУУД МЭДЭЭСЭН

БАГА МҮРЭНҮҮДЭЙ ЭЛШЭ ХҮСЭН

Бага мүрэнүүдэй элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдэй талаар манай орон доторхи нэгэшье районние Камчаткатай жэшэхээр бэшэ юм. Тэдэнэй хүсэн 20 миллион киловатт болодог юм гэжэ СССР-эй Науканууудай академиин Алас-Дурнын научна түбэй эрдэмтэд тооложо гаргаа гэжэ ТАСС-ай корреспондент мэдэсэнэ.

Малтамал түлишэ ганса хэрэглэдэг бэшэ, мүн һэргээгдэһэн элдэб янзын элшэ хүсэ, тэрэ тоодо геотермальна хүсые хэрэглэдэг станцинуудта орходоо бага станцинууд дээрэхи ГЭС-үүд экономическа талаараа булюу гэжэ мэргэжэлтэд үндэһэлэн баримтална.

Үнэтэ үүлтэрэй лосось загаһанай түрьһэеэ хаяхадань, һаад хэхэгүйн тула загаһанай хүрэдэгүй гол мүрэнэй эхиндэ хаалтануудые барихые эрдэмтэд дурадхана.

Петропавловск-Камчатский.

ҮБЭЛДӨӨ ҮБЬЭ САБШАНА

Эндэ бага саһатай үбэл боложо байнхай. Тиимэлээ эдэ үдэрнүүдтэ Приморийн ажахынуудай механизаторнууд үбһэ сабшажа эхилбэ. Саһанай огто ороогүй шахуу Уссури мүрэнэй голдо энэ худэлмэри хэгдэнэ.

Зун, намартаа ехэ хура бороотой байжа, фермэнүүдтэ тэжээл багаар бэлэдхэгдэнэ байгаа. Тиин үбэлдөө тэрэниие хүсэлдүүлхэ нөөсэнүүд олдобо бшуу. Хагдаһай шэмэ багатайшье һаань, тэрэниие бусад тэжээлтэй холиходо, малай рационние хүсэлдүүлнэ.

Шэнэ жэл болотор хизаарта 20 мянга шахуу тонно хагда бэлэдхэхэ гэжэ шиидхэгдээ юм.

Дальнереченск, Приморийн хизаар.

НАРҺАН ТУЖА

Комсомольск-на-Амуре хотын үбтэ хэдыхэн үдэр соо ёһотой нарһан тужа бии болобо.

Ургамалай ажахын трестын худэлмэрилэгшэд Түрүүшын барилгашадай проспектдэ хоёр-гурбан метр үндэр нарһадые асаржа һуулгаба. Модоной үндэһые һандаангүй шоройтойнь хамта малтажа абаха тусхай техеэрэлгэнүүдые уран гартан бүтээгээ юм. Юрэ бусын ашаае хүбшэ тайгаһаа болгоомжотойгоор асаржа, эртээнһээ бэлэдхэгдэнэн нүхэндэ һуулгаа юм.

Эрдэмтэд болон модо ургуулагшадай заабаринн ёһоор модод һуулгагдана. Проспект болон талмайнуудта хэрэн зуугаад шэнэнэй, хуһан модод һуулгагдаа. 50 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхээе бэлдэжэ байһан хотын түхэл шэнэ нарһан тужа улам һэргэбэ.

Комсомольск-на-Амуре.

ПОЕЗДНУУДАЙ «БУЛАД СОРГОНУУД»

Алас-Дурнын Бира—Анхара гэжэ түмэр замай участогые шэнэдхэн һэльбэхэ талаар худэлмэриин түлэг ябуулагдажа байбашье һаань, поезднууд графигай ёһоор ябаһаар. «Ленгипротрансмост» (Ленинград) институдай мэргэжэлтэдтэй барилгашадай харилсаа холбоотой байһанайнь ашаар энэ туйлагдана гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэнэн байна.

Худэлмэришэд хада гүбээ соогуур һэтэ гарадаг тоннельнүүдтэ шэб шэнэ горнопроходческо комплекс хэрэгдэн байна. Тэрэнь 8 метр үргэн, 11 метр ута тоннель болоно. Газаа тэ худэлмэриин ябуулагдаа байхада, «булад сорго» гуур поезднууд ябадаг бэ на. Иимэ арга хэрэглэнэнэ ашаар худэлмэри хямда болоно, транспортын худэлмэрилэгшэдтэ һаад хэнэгүй.

Бира, Хабаровска хизаар.

АРКТИКЫЕ ШЭНЖЭЛЭГШЭДЭЙ МУЗЕЙ

«Хойто зүгые нэгэшье хин хараһан хүн тэрэниие хэзээдэшье мартахагүй Арктика ошожо ябахадаа хэрэглэнэн навигационно карта дээрээ Алас-Дурнын ряк эдэ үгэнүүдые бэшэ байдаг.

«Ермак» ледокол дэ байгуулагдаһан Арктик шэнжэлэгшэдэй музейдэ картань табигдаа юм.

Музейн стендүүдтэ со ледокольно флодой хүгжлтын түүхэ үнэн зүбөөр руулагдана. Үнинэй «Ермак» ледоколой, 1974 онһоо Арктикын уһан дайдаар маржа ябаһан шэнэ «Ермак» экипажай баатаршалгануд тухай фото-зураг документнууд хөөрэнэ. спонадуудай дунда Хойто полюсой уһатай амһарсан бусад суднануудай морягуудай үгэнэн бэлэгүүд, зохёо ишодой гар табилгаа номууд бии.

Музейдэ ветеранууд луу морягуудтай уулзалгаа. Залуушуулда зорюулагдалайн ёһо заншалнууд хай хөөрэлдөонүүд үнэгэрдэдэг, урданай ба шэнэ «Ермак» тухай, тэрэнэй хүнхүшэр хүндэ тамаралгатухай фильмүүд харуулагдаг.

Владивосток.

АЖАЛЛАДАГ ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ

Биробиджанай оёдо фабрикын худэлмэрилэгшэдбүри ехэ сүлөө сагтай болоо. Профсоюзай комитедэй хэлээр эмхидхэгдэнэн зуны хооолой продуктнуудые далдажа абаха аргатай болоо. Фабрикада ажаһуулай хэрэглэмжэ хангалтай, албанай тушаан абалгаа комплексно пункт мүн нээгдэнхэй.

Гол түлэб эхэнэрнүүд худэлдэг нютагай хүн промышленностинй предприятинуудта хэрэглэмжэ хангалгын албанууд үйлэдбэгдэй дүтэ болгодонхой. Аһуудалай хэрэглэмжэ хангагын байшангай, ателье, саһа угаадаг газарай эмхидхэнэн тусхай бригадануудыень худэлмэрилдэг гаргатань захилнуудые абаа юм. Промышленна бараанай мэдзинууд нүүдэл худалдаа маа эмхидхэдэг юм.

Хабаровск.

МАЛШАДТА ТААРУУЛАХ ЗОХИД БАЙХЫН ТУЛА

Приморийн хизаарай «Ленинский» совхозой ааг фермэ дээрэ малшанай ашан нээгдэнхэй. Эндэ газетэ, журналнуудые уншажа, хүгжэм шагнажа, кинофильмнүүдые хаража сохо. Столово ба элүүр эмтаһалга нээгдэнхэй, ажалдай хэрэглэмжэ хангалтай пункт худэлдэг.

Приморийн колхоз, совхозуудай 20 томо фермынгээ малшанай иимэ байгууд нээгдэнхэй.

Камень-Рыболов, Приморийн хизаар.

(ТАСС

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэхэн түлөө

НИИТЫН АЖАЛАЙ АШАГ ҮРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ЗОРИЛГО

80-яад онуудта совет экономикые хүргэлтын эршэмтэй замда гаргалга гол түлэб түгэхэгдэхэ ёһотой. Энэ хугасаа соо ниитын ажалай ашаг үрэ горитой дээшэлхэ байна. Энээниие бэелүүлхын тула манайда шухала бүхы эрхэ нүхэсэлнүүд бии.

Ажал хэдэг бүхы хүн зоной гурбанай хоёр хубинь худэлмэришэд юм (ороо дотор 80 миллион шахуу ажал хэдэг хүнүүд тоологдоно). Дүрбэн худэлмэришэн бүхэнэй гурбан хүниинь дээдэ гү, али дунда эрдэмтэй. Дээдэ эрдэмтэй 11 миллионһоо үлүү мэргэжэлтэ арадай ажахыда худэлдэг юм. Түгэс бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэдые бэлэдэг нургуулинууд олон. Имагтал һүүлэй табан жэлдэ техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудта 12,5 миллион хүн һураажа, тусхай мэргэжэлтэй болоо. Энэнь худэлмэришэн ангиин гурбанай хоёр хубинь болоно. Ондоогоор хэлэхэдэ, 80-яад онуудта хараалагдаһан зорилгонуудые шиидхэхэ аргатай хүнүүд бии гээшэ.

Үйлэдбэриин материальна үндэһэ һуури нилээд бэхижээ. 70-аад онуудта үйлэдбэриин гол фондууд (байшангууд, барилгануудд, түхеэрэлгэнүүд, транспорт ба элшэ хүсэн) хоёрһоо үлүү дахин дээшэлһэн байна. Тэдэнэй үнэ сэн 1149 миллиард түхэриг түрөө. Энэнь, тобшолбол, промышленностьдахи ажалые элшэ хүсөөр хангалгые 50 шахуу процентээр дээшэлүүлхэ, худөө ажахыда хоёр дахин ехэ болгохо арга олгоо.

Эдэ хубилалтануд үйлэдбэриие шэнээр эмхидхэхэ эрилтэ табина. Бии байгаа экономическа хүсые бүри һайнаар хэрэглэхэ гээшэ ажахые эрхилэлгын шухала асуудал болоно. Экономическа политикын иимэ шэглэл ажалай эмхидхэлгэдэ шухала хубилалтануудые оруулна. Богонёор хэлэхэ болоо һаа, ажалай **ухаан бодолой** удха шанар дээшэлнэ.

Эндэ юун хараада абтана гээшэб? Гараар хэгдэдэг, эрдэм хэрэглэдэггүй ажал үшөөл ехэ байлаар. Залуушуулые ашаа тээгшэд, һаалишад болон бусад ажалда гансал һургадаг бэшэ, харин ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг эрхэтэдые бэлэдэг гээшэбди. Гэхэтэй хамта ухаан бодолоо хүдэлгэнгүй, хүдэлмэриин бэлээр хэгдэдэг байхадал, хүнүүд ажалаараа сэдьхэлээ ханадаггүй, тиимэһээ нэгэ ажалһаа гаража, ондоо ажалда ородог байна. Хүдэлмэрилэгшэдэй хаа хаанагүй хэрэгтэй байдаг дээрэһээ ажалда ороходошье орёо бэшэ.

Тиимэһээ гар ажалые **оньһожоруулха** хэрэгтэй. Автопогрузчик дээрэ хүдэлдэг хүдэлмэришэн, үнеэ һаалгын аппарат хэрэглэдэг һаалишан, арбаад орёо нарин приборой хүдэлмэриие хинаха уялгатай теплоцентралиин кочегар — эдэмнай бултадаа түгэс бэлэдхэлтэй хүдэлмэрилэгшэд болоно.

Бүхы юумые гансата оньһожоруулхын аргагүй ааб даа. Энээнэй тула саг, мүнгэ зөөри хэрэгтэй. Гэбэшье 80-яад онуудта хараалагдаһан капитальна һомололгонуудай политика бии байгаа предприятинуудые шэнэдхэн һэльбэхэ, гар ажалые оньһожоруулха хэрэгтэ түрүүшын ээлжээндэ шэглүүлэгдэхэ юм.

Гансал алмалта, арьбалалтын талаһаа хаража үзэхэдэ, конвейер ехэ ашаг үрэтэй байна. Юуб гэбэл, хүн нэгэ ажал бэелүүлхэдээ, үндэр бүтээсэ түйладаг гээшэ. Гэбэшье хүдэлмэриин нэгэ янзые, һонигүй байһан ушар хүнэй эдэбхи үүсхэлые һуларуулдаг, хашараадаг байна. Тиимэһээ конвейер тараагдажа, бригадануд байгуулагдадаг болоо. Бригадын хүдэлмэришэд эзлэжээгээр элдэб ажал хэнэ.

Элшэ хүсэндэ, химидэ, металлургида ба бусад һалбаринуудта технологическа хүдэлмэри автомадаар үргэнөөр хангагдадаг болонхой. Тиин үйлэдбэридэ хабаададаг хүн машина болон аппарадуудай хүдэлмэриие хинадаг, эбдэрхэдэнь заһадаг байна. Энэнь заһабарилагшын ба операторай, халаанай слесариин болон электригэй мэргэжэлнүүдээр хүдэлхэ арга олгоно. Тиимэһээ салин хүлһэниинь нэмэнэ, ажалынь бүри удха түгэлдэр, һонин болоно бшуу.

Зарим нютагуудта ба һалбаринуудта хүдэлмэришэдэй дуталдадаг дээрэһээ хэдэн мэргэжэлээр хүдэлхэ гээшэ мүн лэ шухала удха шанартай.

Хүдөө ажахыдашье иимэрхүү юумэн болоно. Олон колхоз, совхозууд гансал таряа тарижа үргуулдаг, мал ажал эрхилдэг бэшэ, мүн консервэ, компот, сыр болон эдэ хоолой бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг байна. Хүдөөгэй ажал промышленна хүдэлмэритэй, олон ушарта наймаанай хэрэгтэй хэрилсаа холбоотой болгогдоно. Иимэрхүү комплексныгуудай байгуулагдахада, хүдөөдэ хэрэглэгдэдэг мэргэжэлнүүд олошорно. Механизаторнууд, ветеринарнууд, врачнууд болон багшанарһаа гадна, технологууд, товароведүүд, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд хүдөөдэ бии болоно. Тиимэһээ хүнүүдэй хоорондохи харилсаан бүри үргэн, һонирхолтой боложо байна ха юм. Тиин харилсаха хүнүүдэй имагтал дуталдадаг дээрэһээ хүдөөгэй зарим залуушуулай город ошодогынь мэдээжэ.

80-яад онуудтахи ажалай хубилалтын хоёрдохи өөрсэ шэнжэнь гэбэл, **ажал бүри ехээр хамтадхагдаха ушартай.**

Манай орон дотоо хүн бүхэнэй хэһэнэй ба худэлһэн сагай хэмжээгээр түлбэри түлэгдэдэг. Эндэ мэргэжэл шадабариин хэмжээн, худэлмэриин хэр орёо, харюусалга ехэтэй байһаниинь хараада абта

«МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН» гэһэн конкурсдо ерэһэн очерк

«УГАЙ ТАРЯАШАН ХҮМ ДАА»

1981 оной таряа хуряалгын үнгүүдээр XX партсъездын үрэмжэтэ колхозой залуу механизатор Владимир Баранов районой чемпион болобо гэһэн мэдээсэл ажахын хүлбэрилэгшэдые, нютагай хүн бүхниие нилээд баясуулба.

— Юрэдөө, энэ Георгий Георгиевич Баранов газартай хамтарта хандая. 56 наһатай энэ хүмнай бүри багаһаа гаранар элдүүрилжэ, арбай таряа үргуулжа һураһан байха юм. Эрэһэ хүрэнгэ хүлеэһэн хабаей үрэжэлтэ хара хүрьһэн, ахан үргасаар надхан нэмжэн намарай поли, үбэлдөө шуража, шэмэ шүүһэ, шиигүйто нөөсэлдэг газар Георгийн дүрые бүримүһэн эзэлсэр үнинэй. Түрэл болоһон болинь зүрхэ сэдьхэлыень намтахуулдаг, бөөмэйлэн байнаан, бэе тэзшээ эзэлүүдгүй өгдаг һэн. Эндэ, заха зайгүй мэтээр һанагдаг газарраа түрүүшын паар хахалжа, трактор агтатаяа таһаршагүй өгэг хүсэн болоһон мэтэ жэгэй мэдэрэлдэ абтаа бэлэй.

Орон доторнай эгээл түрүүлшынхээ бүтээгдэһэн мөөртэ трактورта һуужа, «Октябрьский» совхозодо ажалайнгаа намтар эхилһэн. Дайшалхы намтар туһаань тогтобол, оронойнгоо үүн хилэнүүдые япон булимтарагшадһаа хамгаалалсаһан, Хайлар шадар болоһон туладдаанда шалгаржа, «Шэн зоригой үлөө» гэһэн медальяар шагнагдаһан гэжэ тэмдэглэмээр, Коммунис ажалай ударник Г. А. Баранов дүрбэ дахин «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр, хоёр дахин Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Иигэжэ оролдолгото ажэлаараа ургажа ябаһан үхибүүдтээ бодото үльгэр жэшээ харуулдаг, таряа ургуулагшын мэргэжэлые хүндэлхөөр, эүнэм хилэмэнэй бодото сэн тухай бодомжолхоор һургадаг байгаа. Энэ хүмүүжүүлгынь үрэ дүн мүнөө элитэ: Михаил Владимир хоёрынь коммунис ажалай ударник нэрэ эзэрэдэ хүртэнхэй, Загарайн районой Эрхирэгэй совхоздо трактористаар ажаллажа байһан Алексей хүбүүнинь мүн лэ магтаалтай. Һая армиин албанһаа табигдаад, оньһон техникын жолоое бахим адхаһан Сергейнь аханарһаа дутуугүй хүдэлхөөр эрмэлэнхэй. «Юундэ энэ мэргэжэл шэлээбта?» гэһэн нэгэ асуудал бултандань табяа һаа, эсэгэн хүбүүд нэгэл янзаар харюусадаг: «Эсэгынгээ һургаал заабаряар ааб даа».

АМГАЛАН НОЙРСО, ТАРЯАЛАН!

ОРОД АРАДАЙ аман үгын зохёолой — былинэнүүдэй баатарнуудай арадтаа аша туһа асардагые, үргэн полидо гаража, хүсэ шадалаа туршадагые һаная. Энэ ушар хадаа хүн зоноймнай урдын саг һаа шамбай шандааһатай, хүсэл зориг ехэтэй хүнүүдтэ дуратай байһые гэршэлнэ. Эндэнээ һабагша татан бодомжолходо, хүдэр агта хүнхинүүлжэ, алтан таряа ургуулдаг хүнүүдэй мэргэжэлэй эгээл хүндэтэй дээрэ тоологдодогынь гайхамаар аал?

Юрьн механизатор хүбүүдые былинэнүүдэй баатарнуудтай сасуулжархихань хайшаа юм гэжэ зариманиг һанажа болохо. Тезд энэмнай сэхэ сасуулга бэшэ, харин арад зондо һайшаагдадаг хүн талын шэнжэнүүд (абари зангай, ажалда дурлалай) очеркымнай геройнуудта дуулаан бии гээд баталаа.

30 наһатай Михаил Баранов нёдондо КПСС-эй зэргэдэ кандидадаар абтаа һэн. Уданшьегүй жэлэй туршада хэһэн тарагшадһаа хамгаалалсаһан, Хайлар шадар болоһон туладдаанда шалгаржа, «Шэн зоригой үлөө» гэһэн медальяар шагнагдаһан гэжэ тэмдэглэмээр, Коммунис ажалай ударник Г. А. Баранов дүрбэ дахин «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр, хоёр дахин Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Иигэжэ оролдолгото ажэлаараа ургажа ябаһан үхибүүдтээ бодото үльгэр жэшээ харуулдаг, таряа ургуулагшын мэргэжэлые хүндэлхөөр, эүнэм хилэмэнэй бодото сэн тухай бодомжолхоор һургадаг байгаа. Энэ хүмүүжүүлгынь үрэ дүн мүнөө элитэ: Михаил Владимир хоёрынь коммунис ажалай ударник нэрэ эзэрэдэ хүртэнхэй, Загарайн районой Эрхирэгэй совхоздо трактористаар ажаллажа байһан Алексей хүбүүнинь мүн лэ магтаалтай. Һая армиин албанһаа табигдаад, оньһон техникын жолоое бахим адхаһан Сергейнь аханарһаа дутуугүй хүдэлхөөр эрмэлэнхэй. «Юундэ энэ мэргэжэл шэлээбта?» гэһэн нэгэ асуудал бултандань табяа һаа, эсэгэн хүбүүд нэгэл янзаар харюусадаг: «Эсэгынгээ һургаал заабаряар ааб даа».

АМГАЛАН НОЙРСО, ТАРЯАЛАН!

ОРОД АРАДАЙ аман үгын зохёолой — былинэнүүдэй баатарнуудай арадтаа аша туһа асардагые, үргэн полидо гаража, хүсэ шадалаа туршадагые һаная. Энэ ушар хадаа хүн зоноймнай урдын саг һаа шамбай шандааһатай, хүсэл зориг ехэтэй хүнүүдтэ дуратай байһые гэршэлнэ. Эндэнээ һабагша татан бодомжолходо, хүдэр агта хүнхинүүлжэ, алтан таряа ургуулдаг хүнүүдэй мэргэжэлэй эгээл хүндэтэй дээрэ тоологдодогынь гайхамаар аал?

Юрьн механизатор хүбүүдые былинэнүүдэй баатарнуудтай сасуулжархихань хайшаа юм гэжэ зариманиг һанажа болохо. Тезд энэмнай сэхэ сасуулга бэшэ, харин арад зондо һайшаагдадаг хүн талын шэнжэнүүд (абари зангай, ажалда дурлалай) очеркымнай геройнуудта дуулаан бии гээд баталаа.

30 наһатай Михаил Баранов нёдондо КПСС-эй зэргэдэ кандидадаар абтаа һэн. Уданшьегүй жэлэй туршада хэһэн үгэхэ юм. Тэрэ бэеэ гүйсэд зэһэнхэй: амжалтануудшье, ургалташье байха, тэдэгэсэхэ юумэн үгы даа. Гурбан жэл удаа дараалан «Колхозой чемпион» нэрэ эзэргэдэ хүртэжэ, ажахын механизаторнуудай дунда дэлгэрэһэн социалис мүрысөөндэ илаһан гэжэ тэмдэглэлэ һэмди. Арбадахи табан жэлэй дүнгүүдээр Михаил Георгиевич «Алтан хоолос» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан, мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэдэй тоодо нэрэеэ батаар нэрлүүлһэн байна. Эдэ амжалтануудые туйлахадань түрүүшынь һурган хүмүүжүүлэгшэ В. П. Калёнов (мүнөө пенсидэ гаранхай) сэгнэшэгүй туһаламжа нүлөө үзүүлээ юм. Бригадир Василий Павлович залуушуулда хүндэтэйгөөр, бүримүпэн этигэлтэйгээр хандадаг һэн гэжэ мүнөө һурагшадынь дурсадаг. Хүтэлбэрилэгшын абари зангай, ухаэтай хандасын ажалай дүнгүүдтэ сэхэ нүлөөлдэгые Михаил тиихэдэ ойлгоо һэн.

— Михаил, амжалтада аза талаантай хүнүүд байдаг гээшэгү, юун гэжэ һанаһат? — гэһэн нэгэ юрэ бусын асуудал табибабди.

— Ажалшал хүндэ иимэ аза талаан тудадаг азь даа. Гараа холгоохые, хүлэзэ гаргахые айһан хүн нэгэл байрадаа хүлөө урилан зэгсоһонтой адли бшуу, — гэжэ уран арга хэрэглэн, тоб байса харюусажархиба.

Колхозой МТМ-гэй дэргэдэ һая ашаглалгада тушаагдаһан мантан томо запабарилгын байрада оробобди. Эндэб тухэлэй трактор, комбайнууд ёһотойл «эмнэлгэ» гаража байнхай. Михаил мүнөө «К-700» түхэлэй трактор даажа абанхай, эндэб шүрэб, гайкануудые баринхай, эндэ тэндэнь тааруулна, шэнэн. Гэнжэтэ трактораа орхижо, энэзэхэн «хүлэг үгэдөө һургаха» гэжэ шиидэбэ бшуу. Найдамтай хүндэ ямаршье техникэ үгөө һаа, айдаһатай юумэн үгы ха юм. Үбһэ тэжэлээр ажахыгаа хангадаг бригадын бүридэлдэ оролсожо, һаяар Монголһоо һолоомо зөөлсэжэ эхилхын тула забдагүй түхеэрнэ.

Удаань Владимиртей танилсабабди. Шэнгэн түлишэ, тоһондо зуурадашаһан гараа аршаһанай удаа, гарыем адхажа, «Гурбадахи Баранов» гэзд тоб байса дуугарба. Зугааша хүхюун хзбэртэй. Шэн

Улас хоорондын шэнжэлэл

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ УРЯА

Өөрынгөө арга боломжонуудта найдадаг социализмын нийтын хоёр ондоо байгуулалтын амгалан ёноор хоорондоо мурысэхэ аргатай байһанда этигэдэгынь бүгдэндэ мэдээжэ юм. Тиигэбэшье социалис байгуулалтатай арсалдаандаа капиталис байгуулалтын хүсэ хэрэглэхээ ходо оролдогынь мүн лэ мэдээжэ ааб даа. Имагтал манай социалис агуулахэ орондо зохёогдожо, улас хоорондын байдалда үргэнөөр мэдэрэгдэнэн 80-дахи онуудай эб найрамдалай программа дэлхэйн политикада эдэбхи ехэтэйгээр нүлөөлжэ байна. Тус программын ашаг үрэ ехэтэй байһанда ямаршье маргалта байхагүй. Эндэ нэгэ иимэ юумэн тушаа һануулая: Европодо «хизаарлагдаһан дай» хэхэ гэһэн бодомжогүй бүдүүлиг үүсхэл гаргаһан империалис гол ехэ гүрэн болохо США улас хоорондын олониитын эрилтэдэ буулта хэжэ, Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хороохо тухай асуудалаар хөөрэлдөөгөө нэргээхэ ябадал туйлаха тон шухала байһаниие тэрэ тэмдэглээ. Советскэ Союз эдэ хөөрэлдөөнүүдые һэргээхээр бэлэн. Мүнөө Вашингтоной өөрынгөө үгэ хэлэхэ хэрэг үлэнхэй.

Ондоо ямаршье ороной—бага гү, али ехэшье байг хамаагүй—хүсэлэл оролдолгынь хэрбээ политическэ байдалые һайжаруулгада, урда урдаһаа туласа татагдаһан сэрэгэй хүсэнүүдые бага болгохо ябадалда зорюулагдаһан байгаа гээшэ һаань, манай орон тэрээндэнь бүтэмжэтэй һайнаар хандана. США-гай гү, али ондоо ямаршье гүрэнэй тиимэ ябуулга хээд байгаа гээшэ һаа, тэрэнэйнь манайда зүбөөр ойлгогдохо, бүтэмжэтэй харюугай үгтэхэ байһанда ямаршье маргалта байхагүй. Үнэн сэхэ һэшэлһээ бидэнэр тээшэ һарбайгдаһан хэнэйшье гар байг —хамаагүй, адхагдангүй хооһон үлэхэгүй.

КАМПУЧИ: ШУХАЛА ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД

Арадай Кампучиин хүн зоной эгээл олоороо хабаадагаг организаци — Кампучиие аршалан хамгаалгын национальна нэгэдэмэл фронтын III съезд үнгэрһэн неделидэ Пномпеньдэ болобо. Тус съезд шэнэ байдал байгуулха замда, хүршэ Таиландта хороһон дайсадай харата ябуулганууда эсэргүү тэмсэлдэ оронойнгоо урда табигдаад байһан эзлжээтэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэбэ. Пол Потой шуһата журамай усадхагдаһаар гурбан жэлэй үнгөрөөшье һаань, энэ тэмсэл мүнөөшье айхабтар шухала байһан зандаа. Пол Пот, Иенг Сари гэгшэдэй алуушадые тэжэн тухирһан гансахан Пекиндэ полпотовецуудые Пномпень бусаахые һанаашална бэшэ. Хилын саана байдаг, урдань хаан-хүбүүн байһан Нородом Сианугай, өөнэдынгөө тухирдаһан Сон Санна гэгшын хархис бүлэгүүдгэ США эдэбхитэйгээр туһална. Вашингтон, мүн Пекиншье элдэб янзын эдэ үлэгдэлнүүдһээ ямар нэгэ «фронт» бүридхэжэ, буу зэбсэгэр хангажа, өөнэдынь үгэ дууламгай «коалиционно правительство» байгуулхые оролдоно.

Кампучиие аршалан хамгаалгын национальна нэгэдэмэл фронт 1978 оной декабрийн 2-то мүндэлжэ, тэрэнэй программань арад зондоо соносхогдоо һэн. Хүдэлмэришэд, таряашад, революционно хүсэл эрмэлзэлтэй солдадууд тэрэнэй туг доро жагсаһан юм. Пол Пот—Иенг Сариин журамые унагааха ба социализмын замаар дабшажа, эб найрамдалай ба хани нүхэсэлэй гадаадын политика бэелүүлхэ Арадай Кампучиие байгуулха зорилгоор фронтын программа кампучи арадые нэгэдэхыень уряалһан байна.

Пекинэй табималнуудай орон доторһоонь үлдүүлһээр гурбан жэл үнгэрбэ. Энэ съезд дээрэ арадайнгаа ажахые һэргээн бодхоохо талаар туйлагдаһан амжалтанууд тухай хэлэгдээ. Эдэ амжалтануудай аха дүү социалис оронуудай туһаламжаар туйлагдажа байһаниинь мүн лэ тэмдэглэгдээ. Улас хоорондын байдалда Кампучиин Арадай Республикые газаашалха, гансаардуулха һэдэлгын хэды хэгдэжэ байбашье һаа, тэрэ хэдэн арбаад гүрэнүүдээр, улас хоорондын хэдэ хэдэн организацинуудаар мэдэрэгдэнхэй. Национальна суглаанай түрүүшын сесси дээрэ баталан абтаһан республикынь Конституци кампучи арадай туйлалтануудые хуулита ёноор бэхижүүлһэн байна. Нийтын-политическэ эрхэ байдалай тодорхой баримтануудые хараада абан, социализмын үндэнэ һууринуудые байгуулха дүтын зорилгонуудые хараалһан Кампучиин арадай революционно партиин съезд түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно.

Оронойнгоо бэсэ даанхай байдалые аршалан хамгаалгын аша туһада өөнэдынгөө нэгэдэл болон жагсаалые бэхижүүлгэ хадаа улас хоорондын мүнөө үеын орёо бэрхэшээлтэ эрхэ байдалда кампучи арадай гол шухала зорилго байһан зандаа үлэнэ гээд ЕФНСК-гай III съездын тунхаглаһан декларацы дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Социалис хани нүхэсэлэй оронуудтай хэлбэришэгүй аха дүү ёноной һаналаа нэгэдэлгэ ба харилсан туһалалсалгын айхабтар шухала удха шанартай байһаниие съезд онсолон тэмдэглээ.

Съезд дээрэ баталан абтаһан шиидхэбэриин ёноор, олониитын энэ организаци саашадаа Кампучиие аршалан хамгаалгын ба национальна байгуулалтын нэгэдэмэл фронт гэжэ нэрлэгдэхэ болобо. Орон доторнь болоно байһан революционно хэхэ хубилалтануудай илагдашагүй байһаниие энэ хуралдаанай дүнгүүд элирхэйлэн харуулба.

ЭКОНОМИЧЕСКА ЭЭЭРХЭЛГЭДЭ ЭСЭРГҮҮ НЭГЭДЭЛ

Экономическа талаар региональна томо холбоонуудые байгуулга хадаа империалис гүрэнүүд болон ЮАР-ай шэнэ түхэлэй колониальна эзэмдэлгын үргэдэлгэдэ харюу болоно. Энэ харата ябуулгань Лусака хотодо һаяхан үнгэргэгдэһэн Зүүн ба Урда Африкын оронуудай правительстануудые толгойлогшонорой конференци дээрэ, мүн Либревильдэ үнгэргэгдэһэн Африкын түбэй таможенна ба экономическа холбооной (ЮДЕАК) гэшүүн-гүрэнүүдые толгойлогшонорой советэй 17-дахи сесси дээрэ эли тодоор харагдаһан байна. Эдэ хоёр уулзалгын гол шалтагаан юун байгаао гэхэдэ, Баруун оронуудай ЮАР-тай үгэсэн, Африка түбидэ бэелүүлжэ байһан экономическа эзэмдэлгые эрид шууд буруушаалга, мүн тэрэшэлэн дэлхэй дээрэ экономическа үнэн сэхэ шэнэ харилсаануудые тогтоохо эрилтэ болоно.

Энэ хараа бодолой зүб байһанда ямаршье маргалта байхагүй. Африкан оронуудай ажахыда тохёолдоһон бэрхэшээлтэ байдал хадаа баруун оронуудай энэ түбиин байгаалиин баялигуудые зэрлиг хомхойгоор ашаглалгаяа яажашье һаань үргэлжэлүүлхэ һэдэлгын хойшолон мүн болоно. Энээн тухай дурсагдаша зүблөөнүүд дээрэ сэхэ хэлэгдэһэн байха юм. Жэшээнь, Холбоото Штадууд Африкын ашаар лэ платинын талаар өөнэдынгөө хэрэглэмжын 82 процентые, марганецан талаар—87, алтанай талаар —67 процентые хангана. ЕЭС-эй гүрэнүүд хэрэглэжэ байһан бүхы зэдэй 45 процентые, эдеэ хоолой 25 процентые Африкаһаа абаашана.

Эды ехэ баялигайнгаа орондо Африка юу абанаб? Энэ асуудалда үгтэхэ харюу тон богони: мэдэлдэ байлга, гээгдэнги, барга байдал, үлэсхэлэн хооһон байдал, ерэздүйдөө найдаха юумэн үгы, баруун оронуудгай экономическа адли тэгшэ бэшэ «харилсаа холбоотой» байһан дээрэһээ Африкын национальна бүхы продуктынь хэмжээн бүхы дэлхэйнхиһээ оройдоол 2,7 процентнь болоно, тинхэдэ олзо доходыень нэгэ хүн дээрэ абахада — дэлхэй дээрэ эгээл багань байха юм.

Замбиин президент К. Каунда гэгшын зааһанай ёноор, Лусака хотодо зарлагдаһан конференци дээрэ Зүүн ба Урда Африкада худалдаа наймаанай тусхай зоно байгуулха тухай договорто гар табиһан оронууд улас хоорондын экономическа шэнэ бүридэл тогтоохо, Африкын бэеэ даанхай гүрэнүүдые дээрмэдэн мүлжэжэ байһан монополинуудта туһалдаг колониальна шүдэрнүүдые усадхаха замда горитойхон алхам болоожо үгэбэ. Либревильдэ сугларһан гүрэнүүд баһал тиимэ уг зорилгоор Африкын түбтэ «экономическа томо нэгэдэл» байгуулха гэжэ мэдүүлээ.

Дурсагдагша хоёр уулзалга дээрэ урдань колонинууд байһан гүрэнүүдтэй экономическа харилсаагаа шэнээр хаража үзэхэһөө арсажа байһан баруун оронуудые эрид шууд шүүмжэлгэдэ онсо анхарал хандуулмаар байна. Залуу гүрэнүүдые империализмын өөрынгоо мэдэлдэ абаха һэдэлгэ хадаа монополистнуудай, нэн түрүүн американ сэрэгэй-промышленна комплексын харата муухай хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлэн харуулна. Африкын бүхэли регионуудые «США-гай аша туһын хэрэгүүдэй шухала зононууд» гэжэ, африкан арадуудай өөнэдынгөө байгаалиин баялигуудай бодото эзэн болохо хүсэл эрмэлзэлые «США-гай национальна аюулгүй байдалда добтолго» гэжэ Вашингтондо һэнгэргүйгөөр харадаг болонхой.

Иимэ эрхэ байдалда өөнэдынгоо аша туһын хэрэгүүдые аршалан хамгаалха хэмжээнүүдэй нэгэн болгон, Африкын гүрэнүүд ажабайдалдаа ашатай туһатай экономическа холбоонуудые байгуулха хараа шугам баримтална.

А. РАЧКОВ,
Г. КОРОЧАНЦЕВ,
С. ФРОЛКИН.
(ТАСС).

ТҮРӘЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХӘҺӘӘ

УЛАСХООРОНДЫН НАНГИН УЯЛГААР

Испаниин арадай эрхэ сүлөөгэй, бэсэ даанги байдалай түлөө тэмсэл 1936 оноо эхитэй.

Бүхы дэлхэйн ажалшад, бүхы түрүү үзэлтэй хүнүүд Испаниин арадта талархан, тэмсэлыень дэмжээ һэн. Москвада ба Ленинградта, Киевтэ ба Минскдэ болон Советскэ Союзай бэшэшье городуудта олон зоной хабаадалгатай митингнүүд үнгэргэгдэдэг байгаа.

«Арьяатандал зэрлигшэһэн фашизмтай тэмсэхэдэтнай бидэнэр таанартай суглаабди» гэжэ митингдэ хабаадаһан хүдэлмэришэд, колхознигууд, уран зохёолшод, эрдэмтэд мэдүүлдэг һэн.

Профсоюзуудай Бүхэсоюзна түбэй совет гүрэн дотороо республика байгуулхын түлөө тэмсэжэ байһан Испаниин арадта туһа хүргэхын тула тусхай фонд эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаһан юм.

Испаниин арадтай һаналаа нэгэдэгшэдэй хэдэн олон митингнүүд 1936 оной август һарын туршада үнгэргэгдэһэн байха. Эдэ митингнүүд тухай статьянууд «Эб найрамдал, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байһан Испаниин арадһаа холо бологты!» гэһэн гаршаг доро толилогдодог байгаа.

— Бидэнэр таанарай үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэлые дэмжэн, хэзээдэшье илаха байһандатнай батаар этигэнэбди. Илалта түргэн туйлахынтнай түлөө хүн бүхэн нэгэ һарынгаа салингай хахадые Испаниин ажалшадта болон тэдэнэрэй бүлэнэртэ зорюулан, тусхай фонддо оруулхабди, — гэжэ мяха-консервын комбинадай коллективэй абаһан тогтоол дотор бэшэгдэнхэй һэн.

Улаан-Удын ПВЗ-гэй, Хяагта ошохо тракт заһабарилха управленииг, уһан ба түмэр замуудай транспортын болон бэшэшье предприятинуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад баһал нимэл шиидхэбэриннүүдые абаһан байха юм.

Сүлөөтэ Испаниин түлөө тэмсэгшэдтэ туһалхын түлөө мүнгэн зөөри суглуулгада мүн үхибүүдшье шадаха зэргээрээ хубитаяа оруулһан байна. Жэшээлхэдэ, Улаан-Удын 27-дохи һургуулинин һурагшад 14 түхэриг 34 мүнгэ суглуулаа һэн. «Испаниин эрэлхэг зоригтой эхэнэрнүүдтэ туһалая» гэһэн Москвагай Ф. Э. Дзержинскийн нэрэмжэтэ Трехгорно фабрикын хүдэлмэришэдэй уряагаар республика доторнай мүнгэ зөөри суглуулха хэрэг 1936 оной сентябрь—октябрь һаранууда илангаяа үргэдөө һэн.

«Испаниин эрэлхэг зоригтой эхэнэрнүүд гансаараабди гэжэ бү һанаг. Бидэнэр түһалхабди. Тэдэнэртэй салингаараа хубаалдахабди»—гэжэ Улаан-Удын мяха-консервын комбинадай коллективэй хамтын суглаан дээрэ тус комбинадай үнинэй хүдэлмэришэн, стахановка М. П. Прохорова сэдьхэлээ хүдэлгэн мэдүүлээ.

Бүхы суглуулагдаһан мүнгэн зөөри Испаниин үлэсхэлэн үхибүүдые эдеэ хоолоор хангаха, эхэнэрнүүдтэ туһалха хэрэгтэ зорюулагдаһан юм.

Тэмсэжэ байһан Испаниин арадта туһалха фонддо Зэдын комбинадай шахтернуудһаа 15 мянган, Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын һургуулиин студентнүүд болон багшанарһаа 3 мянган, мяха-консервын комбинадай коллективһээ 4,5 мянган түхэриг мүнгэн оруулагдаһан байна.

1936 оной октябриин 19-дэ Улаан-Үдэдэ Хубисхалай талмай дээрэ болоһон Испаниин баатарлиг арадтай һаналаа нэгэдэлэй митинг дээрэ манай республикын ажалшад Испаниин арадай фашизмые үгы хэжэ, түгэс илалта туйлатар эрэлхэг зоригтой тэмсэлшэдэй бүлэнэртэ хүдөлөөр бэлэн байһанаа мэдүүлээ һэн.

1936 оной октябриин 27-ной мэдээгээр бүхы орон доторнай дүн хамта 47 миллион 595 мянган түхэриг мүнгэн сугларһан байгаа. Энэ мүнгөөр эдеэ хоол, дулаан хубсаһан худалдагдан абтажа, Испаниин үхибүүдтэ, эхэнэрнүүдтэ эльгээгдээ.

1936 оной ноябрь һарада Улаан-Удын архинин завод худэлмэришэд Испаниин Компартиин ЦК-гай секретарь Хосе Диасай СССР-ийн архиин промышленностин худэлмэришэдтэ эльгээгдэ бэшэг абаа һэн. Энэ бэшэгдотороо Хосе Диас тус промышленностиин худэлмэришэдтэ Испаниин арадта үзүүлжэ байһан туһаламжынь өндөө баярые хүргэгэн юм.

Испаниин Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшын шэгтэ харюу болгон, заводой худэлмэришэд Испаниин арадай түгэс илалта туйлатар һара бүриингөө салигай хоёр процентые туйламжын фонддо оруулгэжэ нэгэн һаналтайгаа тогтоогоо.

Совет арадай энэ туйламжа хүшэр хүндэ тэмсэлдэнь испан арадые зорюуулдаг байгаа. Аха дүү гэй ёноной энэ дэмжэлгэ хадаа улас хоорондын һаналаа нэгэдэлые гэршэлнэ.

Г. СЕМИНА,
БурАССР-эй Гүрэнэй түбэй архивай ахамад археограф.

СЛЕТ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Хориин районно газетын дэргэдэ худэлмэришэн, худөө бэшэгшэдэй слёт боложо үнгэрбэ. «Районно газетые гаргалгада худэлмэришэн, худөө бэшэгшэдэй дүүргэдэг үүргэ» гэһэн элидхэл газетын редактор Ф. А. Хандархаев хэбэ.

Эндэ сугларһан ниитын эмхи зургаануудэй түлөөлэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэй хабаадалсаа. Районой соёлой байшангай директор В. Ф. Стрекаловская, худөө бэшэгшэ И. П. Петрухин, арадай депутадуудай Хориин поселково Советэй түрүүлэгшэ Д. Н. Доржиев, рэйоной нэгэдэмэл библиотекын директор И. А. Лисова, районой арадай хинэлтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Степанов, пионернүүдэй байшангай директор Г. Н. Туголукова гэгшэд һонирхолтой һанамжа, дурадхалнуудые оруулаа. Партиин райкомой парткабинедые даагша Н. Т. Доржиева слёт дээрэ үгэ хэлээ.

Түгэсхэлдэнь эдэбхитэй худэлмэришэн ба худөө бэшэгшэдтэ редакциин Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаһан байна.

Ж. БАДМАЕВ.

ЗАЛУУШУУЛ НЮТАГТАА АЖАЛЛАНА

Тээгдын дунда һургуули дүүргэһэн залуушуул түрэл ажахыдаа худэлдэг заншалтай. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, Рая Будаева ажахынгаа Могойн фермэдэ һаалишаһаар ажаллана. Рая Рачинская эндэ тугалшанаар худэлнэ. Ж. Доржиев сэрэгэй алба дүүргэһэнэй һүүлээр, түрэл нютагтаа автомашиныг жолоошон болонхой.

Б. Дабаева, С. Доржиева гэгшэд Буряадай худөө ажахын техникум дүүргээд, совхоздоо мэргэжэлтэдээр ажаллана. Иигэжэ нютагай залуушуул түрэл ажахыгаа улам саашадань хүгжөөлсэхэ хэрэггэ хамсыгаа шаман оронхой.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА,
худөө бэшэгшэ.
Хориин район.

ХЯАГТЫН РАЙОНДО

ХАНИ БАРИСААНАЙ ФЕСТИВАЛЬ

Алтайн дунда һургуулида арадуудай хани барисаанай фестиваль үнгэргэгдэбэ. Класс бүхэн союзна республиканнуудые түлөөлжэ, национальна хубсаһа үмдөөд, олон ондоо яһатанай дуу, хатар гүйсэдхөө.

«Байгал» гэһэн литературно-хүгжэмтэ композици илангаяа һонирхолтой байгаа. Яхад арадай хатарые Туяна Батомункуева, яхад хэлэн дээрэ дуу Валя Цыбикова гэгшэд гүйсэдхэбэ. Башкир хатар уян нугархайгаар гүйсэдхэнэн Екатерина Дамбаева харагшад халуун альга ташалга бэлэглээ.

Классай хүтэлбэрилэгшэд Г. С. Эрдынеева, С. О. Цыбикова, А. Д. Доржиева ба бусадшье энэ һайндэр эмхидхэхын тула бэлэдхэл һайнаар ябуулаа юм. Фестивальда эдэбхитэйгээр хабаадаһан һурагшад Саша Цыренжапов, Оюна Рампилова, Батор Мункуев, Дина Жапова ба бусадшье магтаал һайшаалда хүртөө.

ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ УДХАТАЙ

Наушки һууринда «Ажалай журам» гэһэн темээр конференци үнгэргэгдэбэ. Наушки станциин инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд, худэлмэришэд, алба хаагшад эндэ хабаадалсаа.

Түмэр замшадай библиотекые даагша Р. И. Русских «Худэлмэриин сагые алмаха тухай» элидхэл хэбэ.

Удаань «Предприятида ажал худэлмэри эмхидхэлгэ тухай» гэһэн темээр станциин мастер Т. П. Курсакова үгэ хэлэжэ, тусхай баримтануудые хэрэглэн, шагнагшадые һонирхуулжа шадаа. «Ажалшадай харюусалгые дэшэлүүлхэ хэрэгтэ хүгэлбэрилэгшын дүүргэдэг үүргэ» гэһэн темээр хөөрэлдөө станциин парткомой секретарь В. А. Ушакин эхилһэн байна. Библиотекарь Н. Ю. Кузнецова энэ талаар өөрынгөө һанамжа, дурадхалнуудые элирхэйлээ.

Хүмүүжүүлхы удха шанартай энэ хэмжээ ябуулгада КПСС-эй Хяагтын райкомой секретарь В. И. Тарасов хабаадалсаа.

Е. АЛЕКСАНДРОВ.

ҮБЭЛЭЙ СЕЗОН НЭЭГДЭБЭ

Һайн дуранай спортивна «Труд» бүлгэмэй Дээдэ-Онгостойдохи һурган һорилгын баазада үбэлэй сезоной нээлгэдэ зорюулагдажа, санаар мүрысөөн үнгэргэгдэбэ.

Эрэшүүлэй дунда 4×5 километр, эхэнэрнүүдэй дунда 3×3 километр зайда шата шатаар урилдаан болоо. Физкультурын ямаршье коллектив энэ мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртөө. Тиимэһээ олон команданууд, спортсменүүд санын зүргэ дээрэ гаража, хаба шадалаа туршаха аргатай байгаа.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр найман жэлэй, дунда һургуулинуудай, техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай, техникумүүдэй команданууд мүрысөө нээбэ. Мүрысөөнэй нэгэдэхи үдэрэй дүн гаргахада, найман жэлэй һургуулинуудай дундаһаа 39-дэхи һургуулиин басагадай, хүбүүдэй команданууд нэгэдэхи һуури эзэлээ, Техническэ мэргэжэл олгохо училищинуудай дундаһаа 16-дахи ГПТУ-гай хүбүүдэй, 11-дэхи ГПТУ-гай басагадай команданууд илажа гараа. 65-дахи дунда һургуулиин хүбүүдэй эстафетын команда бэлэхэнээр илалта туйлаа. Дунда һургуулинуудай басагадай команданууд сооһоо 6-дахи интернат һургуулиин басагад түрүүлээ. Тусхай мэргэжэл олгодог дунда һургуулинуудай командануудай дундаһаа механико-технологическа техникумэй басагадай, түмэр замай техникумэй хүбүүдэй команданууд түрүү һуурида гараа.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр илангаяа шанга тэмсэл болоо. Эхэнэрнүүдэй дунда урилдаан эхилжэ, Буряадай багшанарай институдай түлөөлэгшэ Ольга Беляевагай түрүүлэн ерэхэдэ, хоёрдохи шатада тэрэниие халан абаха хүн үгы байжа, үхибүүдэй, эдиршүүлэй 4-дэхи спортивна һургуулиин суглуулагдамал командын түлөөлэгшэ түрүүлбэ. Тус һургуулиин команда хоёрдохишье, гурбадахишье шатануудта түрүүлжэ ябаа. Гэбэшье һүүлшын, дүрбэдэхи шата дээрэ Зүүн Сибириин технологическа институдай түлөөлэгшэ бултыень ахижа, командаяа нэгэдэхи һуурида гаргаа.

Буряадай багшанарай институдай спортын факультедэй студент, спортын мастерта кандидат С. Федосеевэй түрүүшын шатада хурдаар гүйжэ, түрүүлэн ерээшье һаань, хоёрдохи, гурбадахи шатануудта тус команда нэгэдэхи һууридаа бүхэжэжэ шадангүй, ерэздүйн багшанар гурбадахи һуурида гарашабал даа. Тиибэ ябашье дүрбэдэхи шатада гүйнэн спортын мастерта кандидат Саян Жамбалов командаяа түрүү һуурида гаргажа шадаба.

Үйлэдбэриин коллективүүдэй дундаһаа Улаан-Удын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй эхэнэрнүүдэй, Хандагатайн леспромхозой эрэшүүлэй команданууд түрүү һуурида гараба.

Тус мүрысөөн хэды эмхитэйгээр үнгэргэгдэбэшье, нилэд олон дутуу дунданууд эли бодо гараа. Нэн түрүүн юу тэмдэглэлтэйб гэбэл, городоймнай физкультурын олохон коллективүүд мүрысөөндэ хабаадаагүй. Город соомнай техническэ мэргэжэл олгохо хорин училищин бии. Харин тэдэнэрэй гурбаниинь лэ мүрысөөндэ хабаадаа. Үйлэдбэриин табин коллективэй оройдоол табаниинь санын зүргэ дээрэ гараа.

Үбэлэй спортивна сезон тиимэшье удаан саг соо үргэлжэлдэггүй гэжэ хэндэшье мэдэжэ ха юм даа. Гэбэшье городоймнай физкультура, спортын эмхинүүдэй зарим хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай мартажархёод, һаналаа бодотоор табинагүй.

В. ДЕНИСОВ,
мүрысөөнэй ахамад судья.

«БАГА РАКЕТКЫН» ЭЭЭН

Столой теннисые хүгжөөхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха шухала. Ушарынь гэхэдэ, спортын энэ зүйл Олимпиин наадануудай программада оруулагдаа бшуу. Тиимэһээ манай спортын бүлгэмүүд, горспорткомитет, ресспорткомитет энэ зүйлые олоной дунда үргэнөөр хүгжөөхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха аабза гэжэ һанагдана.

Нимэ зорилготойгоор ветерануудай дунда столой теннисээр мүрысөөн үнгэргэгдөө. Нарин сэмбын комбинадай спортзал соо болоһон мүрысөөндэ спортын энэ һонирхолтой зүйлдэ дуратайшуулай гурбан үеын хүнүүд сугларһан байна.

Буряадай АССР-эй оло дахин чемпион В. Плутт (мүнөө РДЮСШ-гай һуралсалай талые даагша), Буряадай багшанарай институдай проректор С. Чагдуров (зураг дээрэ), ВСТИ-гэй дээдэ математикын ахалагша багша Б. Цыренжапов, СССР-эй Науканууудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ахалагша инженер Т. Пурбуева болон бусад эдэнэй дунда байгаа.

Теннисистнүүд хоёр бүлэг боложо хубаараад наадаба. Эгээл эрхимүүдынь түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараһан байна. Эрэшүүлэй дундаһаа И. Устинов, В. Савинов, В. Плутт, В. Власов, Б. Цыренжапов гэгшэд нимэ нэрэ хүндэдэ хүртөө. РДЮСШ-гай тренер И. Устинов найдамтай һайнаар наадажа, түрүү һуури эзэлбэ. В. Савинов—хоёрдохи, Б. Цыренжапов гурбадахи шангуудта хүртэһэн байна.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа спортын мастерта кандидат Татьяна Пурбуева онсо шалгарба.

Сэхыень хэлэхэдэ, илагшад, шүүгдэгшэд гэжэ байгаагүй гээд тэмдэглэлтэй. Имагтал мүрысөөндэ хабаадагшад бэе махабадаа хатуужуулжа, эршэ хүсэ нэмэһэн байха юм.

П. НОВАК.
мүрысөөнэй ахамад судья.

БАРИЛДААНАЙ ҺОНИН

Олимпиадада бэлэдхэлэй опорно пунктнуудай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар мүрысөөн Нальчик хотодо болобо. Баргажанай хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер спортын мастер Виктор Ринчинов энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, амжалта туйлажа, хоёрдохи эгээл хүнгэн шэгнүүртэ илалта туйлаба.

Бүхэроссин залуушуулай VI түгэсхэлэй мүрысөөн Орджоникидзе хотодо болобо. Буряадай багшанарай институдай студентнэр, спортын мастернууд Василий Миланханов, Сергей Галсанов гэгшэд эдэбхитэй һайнаар барилдажа, өөһэд өөнэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ хоёрдохи һууринуудые эзэлээд, мүнгэн медальнуудаар шагнагдаа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ХОТО ХҮДӨӨГЭЙ ПОНИН

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Эрхёон байгуулгын программа» — түрүү бэшэг. «Республикын ажалай эршэ» суглуулбари. «Түгсэгэй орой хүрэтэрнь» — хөөрөөн. РСФСР-эй Верховн Советэй Президиумэй Ук

Хоёрдохи хуудаһан Профсоюзай ажабайдал: т соон ба һунгалта. «Са уларилда хэн найданаб?» В. Алешинагай статья. «А татарнуудые хүлеэһээр» А. Климовэй статья.

Гурбадахи хуудаһан ТАСС-ай материалну Улас хоорондын шэнжэ Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһан «Патриот» — суглуулба Соносхолнууд, мэдээсэлн

СЭНХИР ЭКРА

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ

Орбита. 8.55 — Дамжу гын программа. 9.00 — «В мя». 9.40 — Үгтөөнэй гим тика. 10.05 — К. Гоц «Принцесса Турандот» — жэг-концерт. 12.30 — Ш һонин. (12.35 час хүрэт 15.15 — Шэнэ һонин. 15.3 «Шинии ажал — шинии жалта» — кинопрограм 16.00 — «Соргой хүхюун рысөөнүүд». 16.45 — «Ор хэлэн». 17.15 — Румын арадай инструментнүүдэй к церт.

Улаан-Удэ. 17.45 — «Б гал» (буряадаар). 18.15 «Экономикс, Эрдэм на Ажал хэрэг». «Ажахы эрхи гые нарижуулан һайжару га». 18.50 — «Оршожо бай Шэнэ жэлээр» — конце маршэлга. 19.30 — «З Сибирь» — киножурнал.

Орбита. 19.45 — «Мүнөө — түби дэлхэй дээрэ». 20.0 «Соведүүд ба ажабайд 20.25 — «Единственная» уран һайханай фильм тур шынхээ харуулагдаха. 22.00 «Время». 22.35 — «Снеж напевы» — фильм-конце 22.55 — «Мүнөөдэр — т дэлхэй дээрэ». 23.10 — Ки камера дэлхэйе буулгана.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ

Орбита. 12.55 — Дамжу гын программа. 13.00 «Тарханкут» — телевизио баримтата фильм. 13.10 «Шатарай һургуули». 13.4 Географи, 6-дахи класс. «У Америка. Амазони». 14.10 Дж. Свифт. «Ажабайдалай ажал ябуулгын хуудаһану 15.10 — «Хүнүүдтэ туһа байхэ». «Кабалевский — му дэр» (2-дахи фильм). 16. «Хуули мэдэхэ гүш?». 16.40 «Замысел»—баримтата фи

Улаан-Удэ. 17.00 — «А дуунтай үүгэлга» гэһэн д жуулгаһаа.

Орбита. 17.45 — «За шуулай адресууд». 18.45 «Дохёогоо үгэгты, горк нууд'» 19.15 — «Үхибүүдэ шүлэгүүд». 19.30 — 19.45 Забһэрлагга.

Улаан-Удэ. 19.45 — Со холнууд.

Орбита. 20.00 — Баске лоор СССР-эй чемпио Эрэшүүл. ЦСКА — «Ст тель» (Киев). 20.45 — «А лан нойрсогты, багашу 21.00 — «Советскэ Сою алба хэнэб!» 22.00—«Вре 22.35 — «Ах, водевиль, девиль...» — телевизио уран һайханай фильм. 23. «Гүрэнэй Третьяковско рейн залуудаар» — эр дэлгээүүлгын фильм. 00.05 Москвагай Гүрэнэй филе ниин академическэ симф ческа оркестрэй концерт.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат, —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03809. Заказ № 298. Тираж 590